عەفرین و تێوانینەکی مارکسستی! … سامان کەریم

عەفرین داگیر کرا. عەفرین لەلایەن سوپایەکی گەورەو بە جبەخانەی تەکنەلەژی جەنگیەوە، دواجار داگیرکرا لەلایەن ژمارەی بورژوای ئەردوگانەوە. ئەمە لەسەرەتاوە ڕوشن بوو، سەرەڕای بەرگری جەسوورانەی هیزەکانی پەیدە" یەپەگە" و"یەپەژە"، سەرەڕای خۆپیشاندانی چەندین هەژارەوە بەردەوامی کوردەکانی هەموو کوردوستانەکان و حزبە کۆمۆنیستیەکان و ئازادیخوازان و هەم لە دەرەوەو هەم لەشارەکانی کوردستانی عیراق و سوریا و ئیران... سەرەڕای هەموو ئەوانە عەفرین داگیر کراو هێزەکانی پەیدە پاشەکشێیان کرد. ئێستا عەفرین سوپای داگیرکاری تورکیای تیایە لەگەڵ تیرۆریستە ئیسلامیە بەکرێگیراوەکانی.

گومان لەوەنەبوو، وەنیە کە بە کۆمۆنیزم بەرگریکردن لە عەفرین سیاسەتیکی دروستی کۆمۆنیستی بوو، وە لەمبارەوە کۆمۆنیستەکان لە ڕیزی پێشەوەی ئەو هەڵزو کۆسانە بوون، کە دژی شەڕ بوون وە دژی هەڕشەکانی سوپای فاشستی تورکیا بون بە سەر عەفرینو پیشتوانی خەیان بە هیزەکانی پەیدەو خەڵکی چاونەترسی عەفرین ڕاگەیاند و بە پراتیکیش ئەوەیان نیشان دا، چ لە دەرەوە وە چ لە شارەکانی کوردستان. وە لەژێکانی سەرەتای هەڕشی سەربازی تورکیادا بوو کە حزبی کۆمۆنیستی کریکاری عێراق ناڕازایەتی خۆی نیشان دا، لە شاری بەغدا. بەیام باس و ڕەوداوەکە بە مە نەک تەواو نابێت بەڵکو، ئەم پراتیکە دروستە لە چوارچیوەی هەلومەرجی دژوارو ئاڵوزی ناوچەکە ونەبوونی درکەکی ڕوشنی مارکسستی بە کەی هەلومەرجی ناوچەکە، ون دەبێت، بە قازانجی ناسیونالیزم. لەمبارەوە ئەمە یان نەمانوسیوە، یان زەر کەممان نوسیوە. بەش بە حالی خۆم پێستەکی کورتم لە فەیس داگرتوە ، کە زیاتر باسی شیوەی کاری کۆمۆنیستیم کردوە، نەک سیاسەتیکی هەمەلایەنەی کۆمۆنیستی.

ئەم باسە بۆچی پیویستە وەلام وەربگرێتەوە، بۆچی مەسەلەیەکی گەورەیە؟! بۆچی دەبێت مارکسستەکان هەوەستی ڕوشنیان هەبێت و ڕیزی سیاسی و سەربەخۆی چینی کرێکار لەم قۆناغە هەجگار ئاڵوزو پڕ گرۆگۆڵە، جیابکەنەوە ، هەم لەناسیونالیزمی کورد وهێزسیاسیەکانی لە هەموو کوردستانەکان، وە هەم لە ئیسلامی سیاسی وە لەڕوانگەی " ئینسانیەتی" ی ڕۆژئاواو ئەمریکاو و هەم ووڵاتان و زلهێزەکانی نیو

سوریا … ئەمریکاو هاوپەیمانانی و روسیاو هاوپەیمانانی… ئالۆزی مەسەلەی عەفرین یان کۆرکوک بە نمونە … لە هەلومەرجی مێژوی ئاگوزاری " ئینتقالی" ئێستا سەرچاوە دەگریت. باسی عەفرین لە ئێستادا باسی بزانبرکێ و ململانێی " کورد" و "تورک" نیە بەتەنها بەلکو هەلومەرجێکە فراوانتر وە ئاڵۆزترە. بە پێجەوانەوە عەفرین وکۆرکوک و ئەم ڕووداوە مەرگبارانە لە چوارچێوەی ئەم هەلومەرجە تازەیەدا ڕوودەدەن و دەبنە ڕووداوو مەسەلەیەکی نیو دەوڵەتی، نەک بە پێچەوانەوە. واتە ئەگەر مەسەلەی دوبارە دابەشکردنەوەی ناوچەکە و دوبارە ڕێخستنەوەی هێزهاوسەنگی نێوایە لەنێوان زلهێزەکانی دونیاو ناوچەکە، ئەم ڕووداوانە بەم شێوانەی کە ڕویان دا، هەرگیز نەدەبوون.

لە ڕوانگەی کوردایەتیەوە " پێشمەرگە" لە هەموو کارێکی دا جیگای پشتوانی و کەمەکە وەکو چۆن یەکێتی نیشتمانی پراتیکی دەکات. بەڵام لە ڕوانگەی کۆمۆنیستی یەوە وانیە، لە سیاست و پراتیکی دیاریکراودا لە جەرگەی ئەم هەلومەرجە دژوارەدا، جێگای لێکدانەوەی جیاوازە. بە نمونەو زیاتر ڕەشنکردنەوەی باسەکە. "پێشمەرگە" لە عەفرین جێگای پشتیوانی بوو وە هەیە، لە کۆبانی بەهەمان شیوە، لە هەردوو بارەکەیدا مقاومەتی کردوە دژ بە داگیرکەرو تیرۆرستان و هەروەها خەڵکەکەی پاراستوو لە فەزایەکی ئارام و ئەمندا ڕایگرتوون… لەم ڕوانگەیەوە دروستە وە پیویستە هاوپشتی بکرێت. بەڵام " پێشمەرگە"و هێزەکانی بە نمونە لە ڕەقەو دێر ئەلزور کە پێش لەشکری بە ئەمریکا دەکەن پێویستە ڕەخنەیان لێبگیرێت وەک بەرەیەکی شەڕو پیش لەشکری کردن بە هیزێکی وەک ئەمریکا. ئەم سیاستەی " پێشمەرگە" بوو وای کرد کە هاوپشتی جیهانی دژ بە هەرشی تورکیا بە سەر عەفرین هەجگار دابەزیبوو بە بڕاورد لەگەڵ هاوپشتی جیهانی بە کۆبانی. لەگەڵ ئەمریکا بوون، باجی هەیە.

مەسەلەی " کورد" ئەمڕۆ لە چوارچێوەی سیاستی ئەمریکاو ڕۆژئاوادا کایەی پێدەکرێت، ئەمریکا بڕی دەدا، فڕانسا یان بڕتیانیا دێگرێتەوە، وە پێچەوانەوە هەر ڕاستە. کایەی پێدەکرێت نەک لەڕوانگەی بزوتنەوەی کوردایەتیەوە کەهەمیشە باسی ئەوەدەکەن ئەمریکا" خیانەتی" لێکردون، بەڵکو کایەیەک کە لەچوارچێوەی ئیستراتیژیەکی عەمەلی نادیاری ئەمریکاو ڕۆژئاوادا بەپێی بڕژوەندی خۆیان لەم هەلومەرجەدا دێت و دەچێت. سیاستی کردنەوەی قەیرانەکان و بەجیهێشتنی لە لایەن ئەمریکاوە بۆتە تەوڕیەکی سەرکی لە سیاستی ئەم قۆناغەیدا. " هێزە ناسیونالیستەکانی کورد"

لە چوارچیوەی ئەم سیاسەتی ئەمریکادا ڕۆژی سەرکی دەگەڕێن. بەڵام تەنها لە چوارچیوەی ئەم تێوڕە سیاسیەدا، نەک لە کەی ئیستراتیژی سیاسی و ئامانجی سیاسی ئەمریکا لە ناوچەکەدا. هەر بۆیە بوونەتە داردەستی هێزە گەورە جیهانی و ناوچەیەکان.

تیگەیشتن لەم ڕاستی یە ئاسانە. ئەمریکا لەکاتی ڕیفراندەمی کوردستانی عیراقدا، بەقەولی سەرانی بزوتنەوەی کوردایەتی " پشتی لەکورد کرد" و لە هەرشی سوپای عیراقو حەشدی ئیسلامی دا بەسەر کەرکوک، نەک فزەی لەوە نەهات، بەڵکو بیانوی بە هەرشەکە دەهنایەوە. بەڵام ئێستا دیسان دیپلۆمات هێزەکانی " پێشمەرگە" بچنەوە ناوچە جێناکۆکەکان کە لە ١٦ی ئۆکتۆبەری ساڵی ڕابوردووەوە بەپشتیوانی ئەمریکا دەرکراوون لێی. ئەوە ڕاستیەکی حاشاهەڵنەگرو مێژووی هەجگار تازەیە. وە سیاسەتی ئەمریکا لە هەردوو بارەکەیدا ڕوشنە. بەڵام پەڕەچیت بورژوای کورد و بەتایبەت بزوتنەوەی کوردایەتی و هێزەکانی تەنها لە جێگەی ئەمریکا ئاو بخنەوەو بیان تەرک ناکرێت سەرای " ئاش بەتاڵ" و " ٣١ ی ئاب" و " ١٦ی ئۆکتۆبەر" و " عەفرین" و دواجار ئەوە ئەمریکا دەڕێت " سوریا چەل دەکەم" ، ئەو ٢٢٥ ملیۆن دۆلارەشی لە " هەسەدە" بۆی بە پێ بیاری ترامپ، مەگەر سعودیە تەواوی بکات. ئەم جێگۆڕیە ئاوەکەی سازگار دیارە بە سەرانی بزوتنەوەی کوردایەتی. سیرو سەمەرە ئەویە دە خشکەی بەوەی ماکرۆنی فەرەنسا رزگارت بکات و هێزت بە بنەڕەت!! وە ئەگەر ناردیشی هیچ نیەو زیاتر بە بە شایی پێکردنەویە. بەڵام ئەوە ئیتر تێنەگەیشتنە لە دونیای سیاسەت لەمردا.

ماکرون و هۆلاندو بلێر و تەرزامای وەهموو ئەو نێکەرانەی سەرمایەو ئەمریکاو لیبرالیزمە نوێیەکەیان زۆر لەوە جەبونترو بە دەسەاتترن کە بتوانن ببە ئەمریکا یەک هەنگاو بنێن. مەسەلەی سەرکی ئەویە ئیستراتیژی ئەمریکا لە ناوچەکە شکستی خواردەوە، سەرانی بزوتنەوەی کوردایەتی بە " پێیدە" شەوە نایانەوێت دان بەم ڕاستیەدا بنێن، بە قەول و پەیمانە لەفزیەکانی تەدەکەون.

باسی عەفرین گرینگە و پەویستە سیاسەتێکی ڕوشنی مارکسستی لەبارەوە پیادەبکرین ، بەدیاریکراوی لە هەلومەرجی کەمەلایەتی و مێژووییی ئەم ساتە وەختەو و هەروەها سیماکانی یاسای بزوتنەوەی مێژوو لەم قۆناغە ناسک و خەترناک و ڕاگوزەرەی خەباتی چینایەتی دا، جێگاو ڕێگای ئەم ڕەوداوە و ئەم باسە زیاتر گرینگتر دەکات. لەکاتێکدا کە تەواوی ناوچەی ڕۆژهەاتی ناوەڕاست لەسەر ئاگرەو لەم نێوەدا مەسەلەی "کورد" لەم چوارچیوەیدا پانتاییەکی گەورە پێدا

دەکات. بەکەنکرەتی ئەگەر سەرنج بدەین ناسیونالیزمی کورد لە ئێران و ئۆپۆزسیۆنی بورژوای ئیرانی خۆی ئامادە دەکات بۆ لێدانی ئیران یان تەکچونی هەلومەرجێکی … هەلومەرجی سوریا ئالۆزتر بوو، لە عیراق دیسان هێز هاوسەنگیەکان چاوەڕێ ئالۆگۆری گەورەترن، بۆتایبەت لە دوای هەڵبژاردنەوە، هێزەکان هەموو چاوەیی ئەنجامی هەڵبژاردنن و ڕیزی بزوتنەوەی کوردایەتی هەرگیز هێندە شەقوشۆ نەبوو. نەو خۆی تورکیا بەهەمان شیوە زیاتر ڕووی لە لەکترازانە وەک لە ئەمن و ئارامی.

لە هەلومەرجو چوارچیوەیەکی ئاوادا ناسیونالیزم دەتوانیت خۆی دەمەزرەد کاتەوە. ناسیونالیزمی کورد، لەعیراق بەهۆی شکستی "ڕیفراندەم "و چارەکە موچەو بلاوبونەوەی برسێتی و گەندەڵیەکی هەوسارپساوەوە، دواتر خەپیشاندانەکانی دژ بە چارەکە موچەوە، زەربە دەخوات " بروخی دزو…" و" تاڵەبانی و بارزانی ئەندازیاری تاڵانی…" بەناو بەهۆی ناسیونالیزمی پەکەکەو پەیدەوە دەمەزرەد دەبێتەوە، ناسیونالیزمی کورد وەک ناسیونالیزمی عەرەب لەکەڵی نیە لە پانتاییەکی فراواندا دەتوانێت بشۆڕی جیاواز خۆی دەمەزرەدو زیندو کاتەوە. بە نمونەی مانەوەی سوریا ئومیدو هیوایەکی گەورەی دایە دەست ناسیونالیزمی عەرەب لە ئاستە ناوچەییەکیدا، ئێستا لە میسرو لە لیبیاو تونس و تەنانەت عیراق و هەروەها جەزائیر گوڕو تینەکی دیکەی بەخۆیەوە گرتووە. بە کوردستانیش ئەم دیاردەیە دروستە، جا لەوانەیە حزبەک لە حزبەکان لاواز بێت، بە نمونە یەکێتی و پارتی بەلام بە ئەوەی ناسیونالیزم وەک بزوتنەوەیەکی کەمەلایەتی زەربەیەکی گەورەی لێکەوتبێت. کەمێنیزم دەبێت لەمبارەوە هەنگاو بەهەنگاو لە هەوەی جیاکردنەوەی ڕیزی سەربەخۆی چینایەتی کرێکاردا تیبکۆشێت و هەول بدات ئەم ڕیزە ئامادەو بەخراوبکات.

ڕوانگەی ناسیونالیزم بۆ شۆڕی ءەفرین

ناسیونالیزمی کورد، بەگشتی و لەئاستی ناوچەی و هەروەها ناسیونالیزمی پەکەکەو پەیدەوەک بەشیک لەم بزوتنەوەیە، تەروانین و ڕوانگەی تایبەت بەخۆیان هەیە سەبارەت بەرای چەند جیاوازیەک لە نەوانیاندا لەبارەی فەرمەوە بەلام لە ناوەڕۆکدا ناسیونالیزم " کورد" و" کورد بوون" و" نەتەوەی کورد" یان " پێکهاتەکان" و " جوگرافیاو سنوری کوردستان" دیارە جوگرافیای جیگا باوەی خۆیان، لە هەموو شتێکی دیکە زیاتر لا پیرۆز و لەپێش هەموو ژیانی ماددی و واقعی ئینسانەوە ئەژمارەکرێن ودەبنە بناغەی هەر تەوانین و هەلویستێکی سیاسی و پراتیکی و بەرنامەیش.

باسی " موچ " و برسیکردنی خ‌لکی کوردوستانی عیراق ب‌ ماوی دووسا‌ زیاتر ب‌ کر‌کارو فرمانبرو ماموستاو، ب‌ ئ‌م بزوتنو‌یی هر باس نی‌. هیچ هزیک ل‌و هزانی بزوتنو‌ی کوردایتی ل‌ هموو کوردستان‌کان ل‌سر برستی دووسا‌ی خ‌لکی کوردستانی عیراق نهاتدنگ وهاوپشتی درنبی ب‌ خ‌لک‌کی...دسا‌تی ئ‌م بزوتنو‌ی‌ وک نونری بورژوای کورد ب‌ ئاستک ب‌ باک‌ ل‌ ئاست ژیان و گوزرانی خ‌لکدا ک‌ ل‌ مژودا ب‌ ونی‌... بلام کوخا بون و ابری خی ب‌ هموو " کورد زمان‌کان" ل‌ ژیر ناوی " نتوی کوردا" وک ئایدلژیایک ب‌ پیرز، نک ل‌ بر خ‌لک‌کی ب‌کو ل‌و نگایو دتوانیت خ‌لک بلاریدا بریت ، یزی چینایتی کر‌کار ل‌سر پایی " نتو" ل‌ت بکات و دسا‌تی سیاسی خی یان هزی خی گش پبدات.

خ‌لکی کوردستانی عیراق س‌‌رای ب‌ موچیی و برستی دژ ب‌ پلاماری تورکیا ب‌ سر عفرین هاتن دنگ و خپیشاندانی گوریان سازدا ل‌ زربی زری شار‌کانی کوردستانی عیراق، بلام " یدپ" و " یپگ"و " یپژ" و " هسد"و " پک‌ک" هیچ کامیان یان بناوکیانو، نهاتن دنگ و بیانکی هاوپشتی خیان نانوسی ب‌ ئ‌و سدان هزار کریکارو ماموستاو فرمانبرانی ک‌ هاتونت‌ سرشقام ب‌ هاوپشتی ئ‌وان. ئ‌م وانگ‌ باوی بزوتنو‌ی کوردایتی، ل‌ ودواو هرش و داگیرکاری عفرینـدا ب‌ شیویکی سرنجراکش نک تنها ل‌ نو بزوتنو‌ی کوردایتی دا ک‌ " بزوتنو‌ی خیانی" بلکو لناو بزوتنو‌ی کمنیستی دا بهمان شیو خی نیشاندا، وک ئوی ئ‌م بزوتنو‌ی هیچ وانو تجروبیکی ل‌ ودواوکانی جنگی خلیج ورنگرتبت ک‌ منسوری حیکمت بشیویکی رشن پش ۲۷ سا‌ لمو بر ئاماژی پدکات. ودواوکانی عفرین جارکی دیک‌ نیشانی دایو ک‌ بزوتنو‌ی ئ‌م، باش نکوتراو دژ ب‌ قایرسی " کوردایتی" و لیکدانو بپی برژوندی نتو. ئ‌م وانگو بوچونی ناسیونالیزم ل‌ پیوند ب‌ عفرینو دکرت لم خالاندا، کورتی بکینو:

یکم: جیاکردنوی عفرین ل‌ جیهانی دوروبرو ودواوکان: ل‌ روانگ‌ی ناسیونالیزمی کوردو، شی عفرین ، ئ‌و ژ دست پیدکات ک‌ تورکیا هرشکی دست پیدکات. بلام عفرین چن و لسایی کام هلومرجدا "پیدی" دبیت خاونی، لم وانگیو جگای پرسیار نی‌. چن "پیدی" دبتت خاونی قامیشلو؟! هر مسل‌ نی‌، ئ‌م تیوانین و بیرکردنوی‌، پرسیاری وا نایهنت‌

بەردەم خۆی. " پێشمەرگە" چۆن دەبێتە خاوەنی چارەکێک لە زەوی سوریا یان چۆن دەبێتە خاوەنی کوردستانی سوریا، جێگای پرسیار نیە!!. " پێشمەرگە"و "یەپەگە" و" تێرۆر"و " هەسەدە" چۆن دەبنە پێش لە شکری ئەمریکا لە دیرئەلزەرو رەقە کە هیچیان کوردستان نین و سەر بەکوردستان نین، نابێتە جێگای پرسیار؟!! ئەم هەڵە چۆن دەبێتە پیش لەشکری ئەمریکاو سوکانەکەی بادەداتەوەو لەحکومەتی سوریا و ڕوسیا چەند هەنگاو دەکشێتەوە ئەسەن جێگای پرسیار نیە بە ئەم تەروانین و فەرهەنگە. عەفرین کوردیو کوردی لێی یە و پێشمەرگەی لێی یە... مادام مەسەلە " کوردە" تەواو، لەڕادا ئیتر هەموو شتێک دەوەستێت. لەم ڕوانگەیەوە تەنانەت خەباتی چینایەتی دەوەستێت و لە عەفرین دەچیت بە هەوادا. عەفرین کۆتایی خەباتی چینایەتیە!!.

لە ڕوانگەی کۆمۆنیستیەوە، مەسەلەی عەفرین زەر پێش هەرشی تورکیا بەسەر عەفرین دەست پێدەکات. دەگەڕێتەوە بە سەرهەڵدانی بزوتنەوەی "بەهاری عەرەبی" لە ناوچەکەو بە تایبەت لە سوریا. هەلومەرجی سوریا، بە هیچ شیوەیەک لەکەڵی نیە و جیهانیەوە جەنگی جیهانی بە وەکالەت بە ڕیوە دەچیت. ئەم باسە فراوانترەو لێرەوە ڕاستەوخۆ دەچینە سەر ئەوەی کە تورکیا هەرشی دەندانەو فاشیزمانەی خۆی دەکاتە سەر عەفرین. بەڵام هەر کەس کەمێک ئاگاداری هەلومەرجی سوریا بێت دەزانێت، کە هیچ وتنێکی ئاشکرای نەوان ڕوسیاو تورکیا هەیە، لەگەڵ ڕیکەوتنێکی ناڕاستەوخۆی سوریاو تورکیا و بە ئاگاداری ئێران، وە خۆ لادانی ئەمریکا لە هەرشەکە و پشت گوێخستنی هاوپەیمانەکەی سەر زەوی" پێشمەرگە" دروستە وەک ١٦ی ئۆکتۆبەری کەرکوک.. ئەمە ڕاستیەکەو شێوەی عەفرین ئینجا دەست پێدەکات. بەڵام ئەو ڕاستیە لە چوارچیوەی هەلومەرجێکی جیهانی و ناوچەیی هەجگار دژواردا لە سوریادا چڕە پشێوەو دەچڕتە پشێوە.

بە ناسیونالیزم بەرانبەرکەی تورکی فاشست و کورد هەیە و لەدەرەوەی ئەوە هەموو شتێک بەتاڵە. تەراتێنی ئەمریکا لە ناوچەکەدا لە ساڵی ١٩٩١وە تائێستا کە بڕە هەی کاولکاری و مەینەت و نەهامەتی و شەر وکوشتاورو، هەڵتەقانی تیرۆریزم ، لە ڕوانگەی کوردایەتیەوە، نەک جیگای ڕەخنە نیە، بەڵکو جێگای پیرۆزبایی و گوڵبارانکردنە. ڕوانگەی مارکسستی دروست بە پێچەوانەوە کەی گشت ئاوگەڕەکان لە نەو سوریادا بە شێوەیەکی ڕەشن هەم پەکەوە گرێ دەداتەوە وەهەم بەپێی ساتە جیاوازەکانی ئەم قۆناغە ڕاگوزەر، سیاسەتی دروست دیاری دەکات. کۆمۆنیزم لە هیچ کات و هەلومەرجێکدا بەی نیە وە ناتوانێت بچڕتە پال ئەمریکا و بەرەکەی یان ڕوسیاو بەرەکەیەوە،

کۆمۆنیزمی ڕیخراو هەمیشە لە هەوڵی ئەوەدایە کە بار بەم جۆرە بگرێت و لەم ڕێگایەوە هەوڵ بدات ڕیزی سەربەخۆی چینایەتی کرێکار بەهێزتر بکات و ئامادەی بکات بۆ شۆڕشی دەستکات.

دووەم: یاریکردن و گرێو دانان لەسەر ووڵاتانی زلهێزو جیاوازی نێوانیان: ناسیونالیزمی کورد بە هەموو هێزەکانیەوە مان و نەمانیان لەسەر جیاوازی و ناکۆکیەکانی نێوان ووڵاتانی ناوچەکە بوو. ئەمرۆ لەوە گەورەترو زیانبارتر مان ونەمانیان بەستراوە بە زلهێزانی جیهانەوە. " پێشمەرگە" لەسەرتاوە بۆ ئەمری واقع، بوو خاوەنی ناوچەیەکی گەورەو هێزێکی بەرچاو، پارەو پول و تەقەمەنی. بۆئەمری واقع، واتە بۆپیی هەلومەرجێک لەسەرتاوە حکومەتی سوری لاواز بوو، ئەو ناوچانەی بۆپڵی ڕێکوتنێک خستە ژێر دەستی ئێوان. لەم نیوەدا پارەو پول وکەمکی دەکردن، تائیستاش کەمکردنی حکومەتی سوریا بەردەوامە ئۆگرچی بەشیوەیەکی کەمتر. " ئەمری واقع" واتە لە لایەن " پێشمەرگە" وە تنازلێکی سیاسی بەرچاو نەکراوەو هێز هاوسەنگیەکی دیاریکراو سەپاندویەتی. کە ئەمە نەک جێگای ڕەخنە نیە، بەڵکو سیاسەتێکی دروست وە ژیرانە بووە. کەس هەیە ئەوە نەزانێت کە ئەمریکا هەمیشە حسابی قازانج و زەرەر دەکات و سیاسەت و بەرژەوەندی خۆی تەنها پێوەرە، نەک هیچ شتێکی دیکە.

بەڵام دواتر " پێشمەرگە" بە بەرچاوی حکومەتی سوریاو ڕوسیاوە پیش لەشکری بە ئەمریکا دەکات لە ڕاڕەو دیر ئەلزور!! لەشکری کۆبانیدا لەو تارێکدا ئاماژەم بۆدا، وهیوام خواست کە ئەم هێزە بەتواوی پێی نەخزێت، بەڵام خزا. ئیستا چارێکی نیە، یان دەبێت بەڵاوازی خۆی تەسلیمی سوریا بکاتەوە لەڕێگای ڕوسیاوە بێت یان ڕاستەوخۆ، و بە تەسلیم کردنی هەموو چەکەکانی یان دەبێت چاوەڕوانی هەرشی یەک لەدوای یەکی تورکیا بێت و لەمبارەوە وەرەقەی سیاسی هەجگار کەمی لە بەردەستە. مەگەر شانسی ئەوە بهێنێت هەلومەرجی تورکیا تەک بچێت، کە ئەویش ئۆگەر ماوەیەکی کورت لە بەرچاو نەگرین لە دوا ئەنجامدا بە زەرەر بە خەڵکی ناوچەکە دەشکێتەوە.

لەکترازانی هەلومەرجی تورکیاو بەبە بوونی ئەلتەرناتیفێکی باشتر، هەلومەرجی ناوچەکە بەرەو لەکترازانێکی خەتەرناکترو مەرگبارتری ئەمنی و سەربازی زیاتر دەبات. لەمبارەوە سیاسەتی پەکەکە جیگای سەرنجدانە. پەکەکە لە زمانی موراد قەرەیلانەوە بە ئاشکرا دەڵێت و بانگەوازی حزبەکانی کوردستانی ئێران دەکات کە لەم هەلومەرجەدا ڕووی چەکیان نەکەنە کەماری ئیسلامی ئێران، چونکە بە قازانجی تورکیاو سعودیە تەواو دەبێت.

قسەکانی ئەم بەرپرسە هەم ڕاستی ئەم بوچونەی ئەمە دەسەلمێنیت لە لایەک وەهەم سەرلەشوایی ئەم بزوتنەوەیەو ئابڕانی. لە سوریا "پەیدە" لە گەڵ ئەمریکایە، لە قەندیل پەکەکەو پژاک لە گەڵ ئێران، لە کوردستانی عیراق هێزەکانی بزوتنەوەی کوردایەتی دابەشبون. یەکێک لە ئەنجامەکانی چونە پیشەوەی ئەم هێلومەرجە لە سوریا یان لەتبونی "پەیدە" یە بەسەر دووباڵدا و جیابونەوەی باڵی سەربازیەتی، لە باڵی سیاسی بەهای ئەوەی لە ژێر فشاری شەڕدایە…یان تەسلیمبونی باڵی سیاسیە بە باڵی عەسکەریەکەی، بە نیشاندان و پاراستنی یەکریزی. ئەم لینکەی خوارەوە قسەکانی بەریز مورادە قەرەیلانە بە تەماکراوی.
https://www.facebook.com/firooz.mamoei/videos/2099148903445170 / بە زیاتر تێگەیشتن لە ناوەڕۆکی چینایەتی و بورژوایانەی "پەکەکە" سەرنج بدە وتاری "لە وەڵامی دووپرسیاردا، تایبەت بە پکک و یەدەپە- سامان کەریم" ٢٥ئۆکتۆبەری ٢٠١٤ . مالپەڕی دەنگەکان.

سەهەم: وەرانکردن و کەمەلکوژی وتەرمی "ئینسانیەت": ئێگەر باس لە کوشتنی ئینسانە، وە باس لە ئینسانیەتی "ئینسانە" ئەوە کاولکردنی موسڵ و دیر ئەلزەرو ڕەقە هەمویان جیگای ئیدانە و مەحکوم کردنن. هەمویان ئینسانی لە یە. جا عەرەب یان کورد یان شیعە یان سوننە، درزی و سریانی و کلدانی و کاسۆلیک و ئەرسەدەکس، یەزیدی و تورکمان…. هەمووی مەحکومە لە ڕوانگەی ئینسایەتی کرێکارەوە، بەڵام ئینسایەتی بورژوایی، جیاوازی هەیە دەکەوێتە دوای بەرژەوەندی ئاراستەی سەرمایە بە پێی پەرالیزیەنی هێزەکان. مارکس لە کاتی خۆیدا وەڵامی ڕەشنی بە تەرمی "ئینسانیەت" دواتەوە وەک مەفهومیکی بورژوایی. چینی کرێکار ئینسایەتی تەواو جیاوازە.

لە عەفرینداا مەسەلەی "ئینسانیەت" دەکشت و فراوان دەبێتەوە، لە ژێر ناوی ئەوەی کە مقاومەتی لێیە. ئەم ڕوانگەیە، وانیشان دەدات کە پاریزگاری لە عەفرین و پاریزگاری نەکردن لە شوینەکانی دیکەی هەکەی "مقاومەتە". بەڵام باسەکە باسی ئینسانیەتە یان مقاومەت؟! ئەم ڕوانگەیە بەرگریکردنەکەی لە ئینسانیەت مەرجدارە بە "مقاومەتەوە"، کەواتە باسی ئینسانیەت لەڕدا دەچیت بە هەوادا. پاشان ئێگەر مقاومەتە. وە لە شوێنی دیکەش ئاماژەم پێکردوە، تورکمانەکانی شارەکی بچووکی وەک ئامرلی (شارەکی تورکمان نشینی بە مەزهەب شیعەیە لە عیراق!!) دوو مانگی تەواو لەژێر گەمارەی داعشدا بوون مقاومەتەکی باشیان کردو داعش هەر بەی نەگیرا … بەڵام کەسەک

نێوت دەستان خۆش بێت؟! بە جیا لەوەی کە دەکرێت ئاماژە بە چەندین شارو چاروچکەی دیکە بدەین لەمبارەوە بە تایبەت لە سوریا. لە دوا ئەنجامدا دەگەینەوە سەر ئەوەی ئەم کەمەنیزمە هەم کاولکاریکەی وەهەم بەرگریکردنی لە مقاومەت، مەرجدارە کە " کورد" یان " کورد" پێکهاتەی سەرەکی بێت تیایدا. ئەگەر نا چاوی نایبینێت. ئەمە نوسراو نیە تەجروبەیەکی زیندوی ئەم ٦-٧ ساڵیە.

بەم پێیە سیاسەتی کەمەنیستی تەواوی هەلومەرجی لەبەرچاوە، وە لەسەر پایەی بەرژەوەندیەکانی بزوتنەوەی خۆی، بزوتنەوەی چینایەتی کرێکار هەنگاو بەهەنگاو دەچێتە پێشەوە. بەرگری لە عەفرین دەکات، بەڵام ئیزی سەربەخۆی چینایەتی نەک دەبێت ئابگرێت، بەڵکو لەهەر ئالوگۆرو ئوداوێکدا، قۆیران و تەنگژەی بورژوایی بە قازانجی بزوتنەوەکەی بشکێنێتەوە. لەهەموو ئالوگۆرەکاندا پیویستە لە ئاستی پراتیکدا سنورێکی ڕوشنی چینایەتی هەبێت. کەمەنیزم دەتوانێت لەهەر مەیدانێکدا هێزی سەربەخۆی خۆی نیشانی کەمگا بدات، بە پراتیکی سەربەخۆی چینایەتی. لە عەفریندا دەکرا، دەیان شیوازی کاری جیاواز نیشان بدرێت، کە مەیدانی کاری ناسیونالیزم نین، یان لایەنی کەم لەباری مەژوویەوە نەبوون. سەرنج ڕاکێشانی یەکیتی و سەندیکا کرێکارییەکان و هاوپشتیان بە خەلکی عەفرین و دژی تورکیا، نمونەی کارێکی هەجگار جیاوازو ڕوشنە، ئەمە تەنها نمونەیەکە، کە بەداخەوە کەم کاری لەسەر کراوە، پێویستە دەستی بە ببرێت وکاری لەسەربکرێت لەهەر ڕووداو شەرێکی دیکەدا، لە ئێستاوە زەمینە سازی بۆ بکرێت.

سیاسەتی مارکسستی لە سوریاو ناوچەکەدا، ڕوبەڕوبونەوەیەکی هەمەلایەنەیە لە بەرانبەر هەردوو بەرەکانی جەنگەدا، هەم بەرەی ئەمریکاو هاوپەیمانانی و هەم بەرەی ڕوسیاو هاوپەیمانانی. وەستانی جەنگ بەشیوەیەکی فۆری، لە ئێستادا سیاسەتێکی دروستی مارکسستیە لە هەموو بەرەکانی جەنگەدا، نەک تەنها لە عەفرین و مەنبەج و کۆبانی، بەڵکو لە هەموو جێگایەک کە شەری لە یە لە ناوچەکەدا. وەستانی جەنگێک کە ئامرازی دەستی ووڵاتانی زلهێزە بۆ دابەشکردنەوەو ڕێخستنەوەی جیهان و ناوچەکە، سەدان هەزار ئینسانی تێدا کوژراوەو ملیۆنەها ئاوارەو بێ خانەو لانەکردوە، کارەکی فۆری کەمەنیزم بزوتنەوەی چینی کریکارە. کاری کەمەنیستی و هەر هێزیکی کەمەنیستی لە هەر ووڵات و ناوچەیەکدا کە هەیە، پیویستە مەسەلەی سەرەکی خۆی کە دەسەڵات لە گۆڕە بورژازی خەیدا ببینێتەوە. ئەم مەسەلە و سیاسەتی سەرەکی ئێستایە وە کلاسیکی یە

لە هەمانکاتدا. لە دەی هەلومەرجێکی ئاوهادا کەمەنیزمەکی پشت بەستو بە هێزی چینایەتی خۆی دەتوانی هەنگاوی بەرچاو بنێت.

٤.٤.٢٠١٨

مالپەری دەنگەکان

وەفیقسامەیی تەمەتباری ژمارە یەکی ئەنفال … عەلی مەحموود محەمەد

وەفیقسامەیی لە یەکەم ڕۆژەکانی هاتنی بۆ کوردستان لە ناوەڕاستی نەوەدەکانی سەدەی ڕابردوو, پاش ئەوەی پاڵەپەستۆکان لەسەر ژێم تووند دەکرانەوە, ئومێدێك بە مانی ئەو ژێمە ڕۆژ لە دوای ڕۆژ تەنگتر دەبوەوە, ئەو ڕۆژانەی کە وەفیق سامەیی وەك فریاد ڕەسڵك بۆ سەرتاسەری عێراق سەیر دەکرا, هێزە سەربازیەکان لە کوردستان دەخرانە بەردەستی گوایە سەدام دەوخێنێت, بەتالیۆن و تیپ و هێزەکانی پێشمەرگە لە خزمەتیدا بوون, بۆ ئەوەی کودەتای سەربازی لە بەغداد ئەنجام بدات, لایەنە سیاسیەکان دواڕۆژی سیاسی خۆیان لەسەر نەخشەکانی ئەو بنیات دەنا, ئەمە لە" ڕێکخراوی ئاوارەو ئەنفالەکانی کوردستان"کەمپینمان لە دژی ڕێکخست بۆ ئەوەی چارەنووسی ئەنفالکراوەکانمان بۆ ئاشکرا بکات, تا ئەوکات ئەو کەمپینە بەرفراوانترین کەمپین بوو دژ بە کەسایەتیەکی ئۆپۆزسیۆنی عێراقی لە پێناو دیاریکردنی چارەنووسی ئەنفالکراوان و بەسەروشێنکراوان بەڵام ببردرێت " ئەوانەی ماندوو بوون بەو کەمپینەوە سەرباری خۆم (بەدرەدین حەمە ساڵح, مامۆستا فەرهاد خالید, فەلاح حەسەن , سەرهەد تۆفیق , عادل قەشقە, ڕزگار مام بڕە … " داوامانکرد,ئەگەر وەفیق سامەیی ئەمڕۆ زانیاریەکان لەسەر تاوانی ئەنفال ئاشکرا نەکات, سبەی لە بەعس خراپتر بە کورد دەکات, دیارە دەربڕین و ئاشکرا کردنی زانیاری لەسەر تاوانی ئەنفال, لە لایەن کەسێکەوە بە گووتەی تاوانبارانی ئەنفال, ئەندازیاری سەرەکی و نەخشە داڕێژەری ئۆپەراسیۆنەکە بوبێت ئەستەمە, هەر واشیکرد…

بۆ دڕۆی بابەت کلیکی ئەربکەن ...

aliMahmud_wafiq

ئەمە هەموویان، هەر هەموویان لەو بوون! ... بۆها عومەر (رێبوار عارف)

بۆ دەبێت مەرگیشمان جیاواز بێت؟! ...

وێنەی یەکەم

ئەمە ئیزکی دوورو درێژ لە بە ''ئەتکیەترین'' پیاوانی شار، لە بەرپرستترین سەرەک و سەرکردەو لە ناودارترین سەرەک عەشیرەت و پیاوماقولانی وڵات، ئیزی وزیرو پەرلەمانتارو سیاستمەدارهەر هەموویان لەو بوون بە ئیزی دەست لەدانەوەی سەرەک وەستابوون! ئەمە تەواوی ڕۆژنامەو گۆڤارو ڕادیۆ و تەلەفزیۆن و دەزگاکانی ڕاگەیاندن پەیدا پەیدا یەک هەواڵ میوانی هاوبەشی یەک بەیەکی ڕاگەیاندنکانیان بوو !
هەموویان هەر هەموویان لە ماتەمی مەرگی ئەودا دەست لەسەر سنگ لەحزوری مامی مەزنی دلەقاندا بوون! ئەمە هەموویان هەر هەموویان بەندگەی بڕاوکردنەوەی هەواڵی مەرگی '' لە ناکاوی'' ئەودا بوون!

وێنەی دووهەم

گەمان دەکەم لەوەی لەم ساڵانەی ڕابردو تەنیا ڕۆژێک هەبووبێت، کە هەواڵی مەرگ و خەکوشتن، خە هەواسین، برا کوشتن و دایک و باوک و خۆشک و هاوسەر و هاوسۆز و هاودەم کوشتنمان نەبیستبێت. ڕۆژیک نەبوو بە خەم بین لە خەمی هەژاری ئەو ئینسانەی کە پارەی کرێ خانووەکەی نیەو خەی دەکوژێت، کە قەرز تەنگی پێ هەڵچنیەو خەی دەکوژێت،...!
من خۆشخیاڵ نیم بەوەی کە ڕۆژێک لە ڕۆژان هیچ کام لەم سەرەک حزب و پەرلەمان و کەمپانیانە، هیچ کام لەم بازرگان و

سیاسەتمەدارانە، غەمی مەرگی هاوڵاتیەک لە کوێنێن. بەڵام شەرم هەست بە سەربەرزی خەی دەکات لە ئاست بە دەربەستی ئەم دەسەڵات و حزب و حکومەتەدا کە بە تەنیا جارێکیش بیان پرسیار نەبوو کە ئاخە ئەم هاوڵاتیانە بە خەیان دەکوژن، بە خەیان هەڵدەواسن و کە بەرپەرسە لە مەرگی هەدی هەدی ڕۆژانەی دانیشتوانی ئەم کەمەگایە؟

وێنەی سەهەم و پرسیارێک ؟

تە بینیت ئەو جیاوازیە گەورەیە چی بەت، لەکاتێکدا کە ڕۆژانە دەیان کەس لەم کەمەگایەدا دەمرەت، لە خزم ودەستان و دراوسێکانی زیاتر هەواڵێک لە شاردا نابیستین. ئەڕە بەراست چ زەمین لەرزەیەک بوو ئەمە تەواوی سیاستەدارو وەزیرو گزیرەکان هەستانە سەرپی و ڕاچەنین و دەستیان گرت بەسنگیانەوە، چ خەبەر، چ قەوماوە، چ ڕووداوێک ئەمە وەک بەمب دەنگدانەوەکەی خەی گەیاندە ماڵی یەک بەیەکمان؟!
لە ڕواڵەتدا جیاوازیەک لە گەڕەدا نیە، هەموومان هەر ''ئینسانین''، هەموومان هەر لەژانی دایکێک، لە دایک بووین، هەموومان هەر گەشت و ئیسقانین، هەموومان هەر ''هاوڵاتین''

تە بەڵت جیاوازیەکە لەوەدا بەت کە یەکەمیان هاوڵاتی پلە یەکەو دووەمیان هاوڵاتی پلە دووە...، نا نابورن ئەمانە هیچییان نیە، جیاوازیەکە تەنیا ئەویە ئەم کەمەگایە کەمەگایەکی چینایەتیە، بەشەویەک مەرگیشی خستووەتە نەو دابەشکردنەکەوە، کە مانایەکی چینایەتی بەخەیەوە دەگرەت. دەیەوەت پەمان بەەت مەرگی ئەو مامۆستایەی کە لەبەر بە دەرەتانی و نەبوونی کرێ خانوەکەی خەی کوشت زەر زەر جیاوازە لە مەرگی ئەو سەرکردەو سەرکردەزادەو ئەسزادەو نەجیبزادەیەی کە تەواوی سەروەت و سامانی ئەم وەاتەی لەژێر دەستابوو!

ئاخر ئەوان ڕاست دەکەن بەیە کاتێک چەند ساەک لەموبەر جەمال ڕینگێ شەوێک لەپەنایەکدا ڕەقی دەبەتەوە، بە سبەی دەیخەنە پشت پیکابێکی شارەوانی و شەفڕێک و دوو کرێکارەوە دەیبەنە گەەستان و دەینیژن... دەک نەفرەت لەو هەموو جیاوازیانەی کە بەهاو حورمەتی ئینسانیمان بەو شەویە دابەش دەکات...! دواجار با ئەوەش بەەم: باوەڕ بکەن ئەو شیعارەی کە دوێنێ لەخەپیشاندانەکەی هەولێر دەوترایەوە، دەیەوەت ئەم جیاوازیە چینایەتیە نەهەەت کە بەدەنگی بەرز هاواریان دەکرد ((نان، کار، ئازادی)) . بەیە جگەی خایەتی کە لەمەرگی دڵەقاندا بەەین بژی بەهاو حورمەتی ئینسانیمان و بژی

چەند سەرنجێکی کورت لەسەر کتێبی(مەلەکردن بە پێچەوانەی شەپۆلەکان)ی هاوڕێ ئەحمەد

نووسینی : عەبدوڵا سەمان(مەشخەڵ)
سەرەتای مانگی ئازاری ۲۰۱۸

ئەم هەوڵەی بەڕێز هاوڕێ ئەحمەد وەکو هەوڵێکانی پێش خۆی، چەشنی سیمینارێکانی (مەڕووی چەپ لە کوردستانی عێراق) ی هاوڕێیان موئەیەد ئەحمەد و بەختیار موستەفا و هاوڕێیانی کارگێران و ڕووتی کەمۆنیستی جاران لەسەر مەڕووی بزووتنەوەی کومونیستی کە ئێستا بە دەر بەش لە یوتوب دانراوە و دەتوانرێت ببینرێت و هەورەها کتێبی (مەڕوویەک لە یادەوەری) بەڕێز سالار ڕەشید، جێگای دەستخۆشییە. ئەم کتێبە کە دوو بەرگ و خوێندنەوە لەسەرتاوە لە چاوەڕوانی ئەوەدا دەبە تەکستێک بخوێنێتەوە دروست لێگۆشەنیگایەکی مارکسیزمەوە تەواوی گۆشە و کەلەبەرکانی بزووتنەوەی کۆمۆنیستی بپشکنێ و بخوێنێتەوە. یان لانی کەم هەوڵ بدات، خوێندنەوەیەکی واقیعی بە ئەو بزووتنەوە کۆمۆنیستییە بکات بە ئەوەی بەڕێ مەحفەلیزم و ئیگۆی خودگەرایی بەری چاوی خوێندنەوەکەی لێ بکەن. من ئەم کتێبەم بەو ڕوحیەتەوە خوێندەوە.

بیریشم دێت کاتی خۆی هاوڕێ ڕەبوار ئەحمەد دوو سێ بەشی لە سایتی هاوپشتی بڵاو کردەوە. من یەکەمجار دەستخۆشیم لێکرد و دوایی بەم دەرکەوت کە ئەو هاوڕێیە بەچاوێلکەی کەن ڕووداوەکان هەڵدەسەنگێنێ نەک بە چاوێلکەی واقیعی. دوای خوێندنەوەی ئەم دوو بەرگە هەرچەند لەڕە و لەوە سەرنج و ڕەخنەم لەم کتێبە بیستووە، بەڵام ئەو بەرزانە خۆیان ئازادن چەن ڕەخنەکانیان بیان دەکەن، یان نا، بەس بە من گرنگە بەچوونی خۆم بە ڕەشنی لەسەر ئەم کتێبە بنووسم و لەوە

زیاتر تاخیری نەکەم. وای دەبینم ئەم کتێبە زۆر هەڵدەگرێ لەسەری بنووسرێ و ڕاست بکرێتەوە، بەڵام من بەهای سەرقاڵیم بە پڕۆژە ئەدەبیی و ڕۆشنبیریەکانم، ئەو دڵرفێتەم نییە جگە لەم کۆرتە سەرنجانە. هیوادارم هاوڕێیانێک بتوانن ئیش لەسەر هەڵە و ناتەواوی و کەموکوڕیەکانی ئەم کتێبە بکەن. من هەوڵ دەدەم کۆرتە سەرنجەکانم بە خاڵ ڕیز بکەم، بەو ئومێدەی نووسەر بتوانێ بە چاپی ئایندەی کتێبەکێ سوودیان لێ ببینێ و خاڵ لەسەر وشەکان دابنێ و بڕشکی باشی کتێبەکێ هەڵگرێتەوە.

یەک : سەرەتا دەمەوێت بڵێم کە من وەک کادیرێکی ڕێکخراوی (ڕۆوتی کۆمۆنیست)ی جاران و فەعاڵێکی سیاسیی کۆمۆنیستی کە لە ناوەڕاستی هەشتاکانەوە دوای چەند ساڵ چالاکی لە کۆمەڵەی ڕەنجدەرانی کوردستان، وازم هێنا و پێوەست بووم بە ڕێکخراوی ڕۆوتی کۆمۆنیستەوە. دەمەوێ بە هیچ غەدر لێکردنێک یان زیادەڕۆییەک ڕۆوتی کۆمۆنیست وەک خۆی چۆن هەبووە ببینرێ و بخوێنرێتەوە و لاپەڕەکانی مێژوودا لێشوێنی شیاوی خۆی دابنرێ، نەک ناهەقی بەرامبەر بکرێ.

لەگەشەنیگای منەوە ڕۆوت ڕێکخراوێک بوو لەدونیای واقیعدا خاوەن دونیابینییەکی مارکسیستی ڕەشن بوو، ڕۆوت خاوەن تەشکیلاتێکی تەکمیل و پتەو بوو، ڕۆوت لە دەی نائومێدی چەپی ئەو سەردەمدا جگەی ئومێد بوو، ڕۆوت تاکە ڕێکخراوێکی بزووتنەوەی چەپ بوو کە تا ئاستێکی زۆر کرێکاریی بوو، ڕۆوت پەداگیری زۆری دەکرد لەسەر مارکسیزمی ئۆرسەدۆکس، ڕۆوت هەڵگری دیدەها کادیری بەرجەستە و بەتوانا بوو لە کۆمەڵگەی کوردستان چ لە ئاستی تیئوری و چ لەبواری پراتیکدا، ڕۆوت خاوەن هێزی چەکدار بوو، ڕۆوت خاوەن تەرحی شووڕا کرێکارییەکان بوو، ڕۆوت خاوەن ڕۆژنامەی عەڵەنی و بنکەی عەڵەنی و چەکدار بوو.

کەچی ئەم ڕێکخراوی ڕۆوتی کۆمۆنیستە لەکتێبەکەی هاوڕێ ڕێبواردا کاک کاک نیشاندراوە و هەموو ئەو دەست پێشکەری و ئیبتکارانە فەرامۆش کراون و وەلا نراون. یان سەرپێیی باس کراون و هەقی خۆیان نەدراوەتێ. ئەمەش بەدەوری خۆی بەهای زانستی ئەو کارە دەنێتە خوارەوە. باسکردنی ڕێکخراوی ڕۆوتی کۆمۆنیست بەڵاوەکی و بەبەهایی و هەڕوەها گۆڕکردنەوەی ئەو ڕێکخراوانەی کە بەرگەی ڕێخنەیەکی کادرێ پلە دووەکانی ڕۆوت کۆمۆنیستیان نەدەگرت و هەڵدەوەشانەوە، چ مانایەک دەدات بەدەستەوە؟ ئایا ئەمە لاوازیی کتێبەکە نییە؟. من ئەمە بە خۆشی سیاسیی دەبینم و مافی کادرێ بەرجەستەکانی ئەوسای ڕۆوتی کۆمۆنیستە لێئاست ئەم خۆشە سیاسییەی ئەم کتێبەی هاوڕێ

ھەبوار کە خەریکە مێژووی تێکۆشانمان دەشوێنێ، بەدەنگن نەبن.

دوو : زمانی نووسینی ئەم کتێبە، زمانی دەیەی هەشتاکان و دەیەی نەوەدەکانی سەدەی ڕابردووە، زمانێکە کە زمانی چەپێکی سادە و ساکار و ستحگرایی بوو، نەک زمانی سیاسیی و باسی تیئوری. چەپێک کە جگە لە شکاندنەوەی خەی کارەکی تری نەبوو. ئەم زمانە ئەوکات و ئێستاش ناتوانێ خزمەت بە بزووتنەوەی سیاسیی بکات. زمانی ئەمە، زمانی وردبینی و پشتبەستنە بە فاکت، زمانی بەگژ و دەکیمێنتە، زمانی لێکدانەوەی زانستییە بە مێژوو و چینەکان و دیاردەکان و بزووتنەوە کۆمەڵایەتییەکان، نەک زمانێک کە بە نێکات چوار مەتر لەولای خۆیەوە ببینێ و شەلم کوەرم بکەوێتە ناو مێژوویەکی پڕ لە تێکۆشانی سەدەها کادیر با ئەمەش لەگەڵ حیزب نەبن. بەڵام خۆ هەر ئەمانە بوون حیزبیان دروست کرد و حیزبیان لێسەر قاچی خەی دانا.

سێ : نووسەر زیاتر باسی ئیگەی خەی و ڕێڕەوی خەی دەکات وەک لە کارەکتەرە سیاسییەکانی تری ناو بزووتنەوەی کۆنیستی، کە هەکار بوونە بە خوقاندنی ڕووداوەکان. وەک ئەوەی هەموو شتێک بە ئیرادە و ویستی ئەو چووبێتنە پێشەوە. ئەم ئیگەیە ئەگەر لە ئەدەبدا بتوانی مانایەکی مەجازی وەربگرێ، ئەوا لە دونیای سیاسەتدا ناتوانێ زۆر هەناسە بدات.
چوار : بەئاگایی لەبەشێکی گەورەی بزووتنەوەی کۆمۆنیستی کە ئەمە خۆشکی گەورەیە بە کتێبەکەوە.
ئەمە وا لە کتێبەکە دەکات بەهای سیاسیی و میسداقیەتی مێژوویی لەدەست بدات. چۆن دەکرێ کەسێک وەک هاوڕێ ڕەبوار ئەحمەد کە لە دەیەی هەشتاکانی سەدەی ڕابردوو، وەک بە شێوازی نووسینی کتێبەکەوە دیارە کە بەڕێزیان ئاگایان لە جووڵەی مار و مێروو هەبووە، ڕەکخراوی (حزبوڵقەی ئەدیبانی کۆمۆنیست)ی نەبیستبێ!!! ئایا ئەگەر نەیبیستووە، ئەمە ئاگایی و هۆشیاری هاوڕێ ڕەبوار ناخاتە ژێر پرسیارەوە؟ ئەی ئەگەر بیستوویەتی، فەرامۆشکردنی ئەم ڕەکخراوە ئەدەبییە کۆمۆنیستییە، بیرتەسکی مەحفەلگەرایی هەشتاکانی سەدەی ڕابردوو نەبێ، چییە؟. با بەفەرز دایبنێین کە هاوڕێ ڕەبوار (حزبوڵقەی ئەدیبانی کۆمۆنیست)ی بیر نەمابوو، ئەی خۆ هاوڕێ ڕەبوار ئاگای لەو کورتە نووسینەی من هەبووە بەناوی (ئاوەدانەوەیەکی کورت لە حزبوڵقەی ئەدیبانی کۆمۆنیست) کە باسی مێژوو و چالاکی ئەو حزبوڵقەیەم کردووە و لە ساڵی ٢٠٠٢ لە سایتی دەنگەکان بڵاوم کردووە و ئەوا شانزە ساڵە لە ئەرشیفی دەنگەکان دانراوە. دیسان با بەفەرز دایبنێین هاوڕێ ڕەبوار ئەمشی نەبینیوە و بەڕێزیان بەهەی

سەرقاڵییان بە کاری تیئوری کۆمۆنیستی، فریای خوێندنەوەی سایتەکان ناکەوت، ئە خە بەڕێزیان ئاگایان لە سیمینارە چەند ڕۆژییەکەی هاوڕێ موئەیەد ئەحمەد و بەختیار مستەفا و هاوڕێیانی تر هەبوو لەسەر مشتومڕی چەپ کە هاوڕێ (سادق عزیز) ئاماژەی بە حزبی ئەدیبانی کۆمۆنیست) و گۆڤاری (ئاوێر) دەکات، هەبوو.

با وای دابنێین ئاگاشی لەمشیان نەبووە، ئەی خە هەر هیچ نەبێ ئاگای لە کتێبە جوان و بەسوودەکەی هاوڕێ سالار ڕەشید هەبوو بەناوی (مشتومڕێک لە یادەوەری). خە لەو کتێبەی کاک سالاردا لەگەڵ دوو ئەندامی دامەزرێنەرانی حزبی ئەدیبانی کۆمۆنیست کە عەبدوڵا سەڵمان(مەشخەڵ) و هاوڕێ نەوزاد ئەحمەد ئەسوەد(هەشتەنگ)ن چاوپێکەوتنی ساز داوە. ئە خە ناشێ بێت ئاگام لەمشیان نەبووە؟!. چونکە ئەم بەئاگاییە خۆشکەی گەورەی تر بە کتێبەکەی هاوڕێ ڕەبواردووە. ئەگەر هیچ لەمانەش وا نییە و هاوڕێ ڕەبوار ئاگاداری حزبی ئەدیبانی کۆمۆنیستە و ئاگاداری سیمینارەکانی هاوڕێیان موئەیەد ئەحمەد و بەختیار مستەفایە و هەروەها ئاگاداری کتێبەکەی هاوڕێ سالار ڕەشیدە، ئەی بە باسی نەکردووە؟ بۆچی باسی نامیلکەیەکی ئەدەبی مەحفەلەکی ئەو سەردەمە دەکات(زەنگ)، ئەی بە باسی ڕەکخراوێک ناکات کە هەم کاری سیاسیی و هەم کاری ئەدەبی و هونەری دەکرد و خاوەن ڕەکخستن بووە و بە دەیەها کادر و ئەندامی هەبوو، گۆڤارێکی دەردەکرد بەناوی (ئاوێر) و یانزە ژمارەی لەو گۆڤارە بڵاو کردووە و ئەمە جگە لە چەندین نامیلکەی ئەدەبی تر کە وەک کتێبی گۆڤاری(ئاوێر) بڵاو بوونەوە. ئەوە بۆچی ئەگەر ئەمە عەقڵیەتی مەحفەلیزمی هەشتاکان نەبێ چییە؟

دواجار بەو پێیەی ئەم کتێبە کە تاهەزی نووسین بە بکا هەشیارانە ئیشی لەسەر لەدان و وەلانانی کادر و ڕەکخراوەکانی بزووتنەوەی کۆمۆنیستی کردووە، هەوەی داوە بە ئاگایانەیان بەئاگایانە مشتومڕی تێفڕک لە کادیرانی بزووتنەوەی کۆمۆنیستی وەلا بنێ. بۆیە لەم سەنگەوە ئەم کتێبە لای من ئیعتباری سیاسیی – مشتومڕیی لەخوارە و جگە لە خە بە پاڕەوانزانی نووسەری کتێبەکە هیچ ئامانجێکی تری لەپشتەوە نییە. بەو ئومێدەی هاوڕێ ڕەبوار بتوانێ لە چاپی دووەمی کتێبەکە ئەم خەوش و کەلێنانە پڕ بکاتەوە و ئیعتباری سیاسی – مشتومڕیی کتێبەکە بەرزتر ئاستێک کە دەست لەسەر سینگ بەی بوەستین.

ئەمانیا و چەکفرۆشتن بە تورکیا ... هێز بەرزنجەیی

کۆبوونەوەی پرسی کورد هەر لەوەدا نییە بە تەنیا شێوەی بوونی بەرامبەر بە چوار دەوڵەتی داگیرکەر دەکات، بەڵکو ئازار و سوکەی لەو شوێنەدا زیاتر قووڵ دەبێتەوە، کە کەمێگای نەودەوڵەتی، دوای ئەو هەموو تراژیدیایەی بەسەر کورد دا هاتووە، هێشتا لە چاوی بەرژەوەندی هووتەوە لەم کۆشیە دەوانە و ئامادە نییە بە دروشم و پرنسیپەکانی مافی چارەنووس و مافی مرۆڤ و ویستە دیموکراسی و پێشکەوتنەکانی سەردەمی گلۆبالیزم ـ کە خەی بانگاشەی بە دەکات ـ کار لەتەک کورد دا بکات و لەمپەیک بە ئەو سیاستە دەندانەی دەرهەق بە کورد لە تورکیا و ئێران و عێراق و سوریاوە پەیڕەو دەکرێ، دروست بکەن و ئەو دروشمانەی بانگاشەی بە دەکەن، بە میللەتانی بندەستیش بکاری بەرن. هاوکات بیسەلمێنن کەوا ئامانجیان لەو هەموو قوربانی و ئازارەی کورد دەگرن، کەوا بە ساناکە لە بری جیهان دەجەنگێ لەدژی دەندەترین و تاریکترین هێزی سەدەی بیست و یەک. کورد جەنگێک دەکات بە پێشمەرگە و شۆڕشگێڕان، کە کۆ و کچی ئایینی کوردن ، داستان تەمار دەکەن و گەورەترین سەروەری مرۆڤووی سەدەی بیستەم دەنووسنەوە. ئەو کچانی کوردن، هێزی (داعش)ی دەندەیان هەڵبەیو. ئەو کوانی کوردن ئەفسانەی داعشیان تەک شکاندووە. داعش ئەو هێزەی خوونی بێشکی جیهانی زاندبووە / زاندووە.

دەستاتە کەلەنیالیستەکانی دونەن و دەوڵەتە زلهێزەکانی ئەمڕۆ، لە ئاست تراژیدیای کورد دا، نابینا و گوێ ئاخنراو و زمان لاڵ و بەاون. هەکاری سەرەکی ئەم هەوەستە شەرم هێنەرەش ئایینی توندوتێژی دەوڵەتی داگیرکەکانی کوردستانە وەک بازاڕی ساخکردنەوەی کەرەسەی بەم دەوڵەتانە. هاوت ئەوەیە کوردستان دەوڵەت نییە. ئەمە لەم ڕیال پەلەتیکە دەگەین.
هەوەستی ئینگلیز بە پلەی سەرەکی و فەرەنسا پاش ئەو دیار و زانراوە. ڕووسیا و ئەمەریکاش دەستی ڕەشیان لە چارەنووسی کورد گەاوە. ئەمانیاش سەدیەک زیاترە هێزێکی نەتەنی دەگەڕێ و لە زەر قەناخیشدا، بەداخەوە دژ بە بەرژەوەندییە باکانی کورد لە بوون و هەبونیدا وەستاوەتەوە.

باس لەو ناکەین چەن ژنەاڵ و سوەتانەکانی عوسمانی و کەمالیزم لەسەردەستی ژنەاڵەکانی ئەمانیادا مەشقیان پێکراوە. ئاماژەش بە ئەو ناکەین کە چەن چەکی کیمیاویان بە سەددام فرۆشت و قوربانییەکانی هەڵەبجەی لێکەوتەوە. بەکو دەمانەوێ تیشکێ بخەینە سەر پەیوەندی ئەمانیا بە داگیرکەری تورکەوە، هەتا ئەمڕۆ هەندێکی نامرۆیی و هاوزەمان گاەتجایشی وەرگرتووە. وەک ئەوەی دەبینین ئەمانیا بە هەموو تەکنەلۆژیای نوێوە، پاپشتی لە تورکیا دەکات و لەگەڵ سەددامیش دا هەیبوو،ئێستاش لەژێر پەردەوە لەگەڵ ئێران بڕەوی پێدەدات.

لەسەر داخوازی تورکیا ساڵانێکە حکومەتی ئەمانیا ڕاوەدونانی ئەندام و لایەنگرانی پ ک ک دەکەن، ئەو پارتە قەدەغە کرا. کە منداڵێکی کورد لە ئەمانیا لەدایک دەبوو، کەسوکاری دەیان ویست ناوی کوردی لێ بنێن، دامودەزگاکانی ئەمانیا ئەو دایکوباوکیان ناچار دەکرد، بچن لە سەفارەت و کونسەلی تورکی پاپشتی بهێنن.دیارە لەم بارەدا تورکیا هیچ بەڵگەیەک نادات،لەمڕۆ ناوی کوردییەوە. بەم جۆرە ئەو خەزانانە ناچار دەبن،ناوی دیکە هەڵبژێرن… ئەمانە و هەزاران نموونەی دیکە لەسەر پەیوەندی قوڵی ئەمانیا و تورکیا هەیە. لەڕاستیشدا تورک لە ئەمان دەخوا و باشیشی دادەدەشێ.

بەیەکا هەر ڕۆژە کوردستان بەتە دەوڵەت و کورد دەسەڵات پەیدا بکات، پەویستی لە دادگای نودەوڵەتی گازندە لەسەر هەموو ئەو وڵات و کارخانانە بە فڕمی بکات. ئاخر کورد قوربانییەکی گەورەی سیاسەتی نامرۆقانە و بە مەبەڵی نودەوڵەتییە.
ئەگەرچی لەحاڵی حازردا پەیوەندی ئەمانیا و تورکیا، بەهۆی سیاسەتی ئەردەغانەوە کە هەرشی زەر دەکاتە سەر ئەمان و گەیاندوویەتیە سەر سووکایەتی و هیچ هەژمارکیان وەک دەست و هاوپەیمان بە ناکات و تەنانەت پێی وتن نازی، کە تا ئێستا بەس بەرپرسانی جوولەکە توانیویانە لەسەر ئاستی بەرز ئەو وشەیە بە ئاشکرا بە ئەمان بڵێن،لە ئەردەغانیش بە سەمینەوە پێی وتنەوە، بەڵام حکومەتەکەی مەرکل هەر دەیەوێ تاڕادەیەکی مووی معاویە لەگەڵ تورکیادا نەپسێنێ. ئەمەش بە بیانووی ڕەکوتننامەی کەچبرانەوە، کە لەگەڵ تورکیا مەریان کردووە. حکومەتی ئەمانیا لەژێر گوشاردایە و وەزیری دەرەوە دەیەوێ هەندە مەرج بخەنە سەر تورکیا بە ناوونی دەیەوێ بڵێ:" ئەمە مادام تورکیا لەشەڕدایە، چەک و تەقەمەنی بە نانێرین". لە وەڵامدا ڕۆژنامەیەکی سەباحی تورکی بەتەوسەوە دەنووسێ: " باشە

لەمو پاش لە گرێبەستەکاندا بەمان بنووسن، چۆن و لە کوێ؟ بەکاریان بهێنین . لەمەو دوا چەکەکان تەنیا لە کودەتاکان دا بەکار دەهێنین" .
لە ڕاستیدا کێشەکە لەوەدایە، تورکیا ووڵە و ڕۆژهەڵاتی ئیسلامی و ڕووسیا وەرچەرخاوە و باوەڕی وایە شەندەفرەکەی هەرگیز ناگاتە بڕکسل، و هەرگیز وەری ناگرن ببێتە ئەندامی یەکێتی ئەورووپا.
ئەوانەی لە ئەڵمانیا دەژین، ئاگاداری ئەو پرسیارەی خەڵکی ئەڵمانن، کە زۆربەی جاران دەکەین: ئەوە بۆچی ناتوانن پەکەوە هەڵکەن یاخود پەکەوە بژین؟!.
جگەلەوەی ئەو سنوورە دەستکردانەی ڕۆژئاوا کێشاوێتی لە دروستکردنی دەوڵەتە دەستکردەکان دا، بۆتە دیواری بەندیخانەی نێتوە و گروپە ئێتنیکی و ئایینیەکانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست،هاوکات ئەورووپا ئەو بەهەشتەی کە بە خەی سازی داوە، لەسەر خوێن و جەستەی ئاسیا ـ ڕۆژهەڵاتی ناوین وە و ئەفریکایە. ئەوە ئەوانن ئەندازیاری ناوچەکە، دەستوەتاقمی گوڕەیەی خەیانیان هەناوەتە سەر حوکم و بە هەموو توانایەکی لەگیستیەوە پاڵپشتی لە ڕژمە دیکتاتۆرەکان دەکەن، تا کارەکانی خەیانیانی پێ مەیسەر بکەن. بۆیە دەبینین لەم میانەدا چاوپۆشی لە هەموو بڕهاکانی مرۆڤایەتی و شارستانێتی دەکەن،و درێی ڕووت و بە پێردە دەفرۆشن بە خەڵکی خۆیان و جیهان.

پرسەکی حاشا هەڵنەگرە، ساڵانەکە بە چەک و تەقەمەنی ئەڵمانیا، تورکیا کوردستان کاول دەکات و وێنە تانکەکانی ئەڵمانی لە شەڕدا دژ بە کوردی بێشەکانی تریش بەکار دێت، چێتە دەرەوەی سنووری دەوڵەتانی ناتۆوە، کەچی وتەبێژی وەزارەتی دەرەوەی ئەڵمانی دەڵێ: ئەمە بڕیگەی تەواومان نییە،ئەو تانکانە لە شەڕدا بەکار هێنراین. گاڵتەجاری بگاتە ئەو ئاستە،ئیدی هیچ بەهایەک لە دروشم و بانگاشەکاندا نامێنێ. ئەوەتا دەبینین خەشبەختانە کەمەڵی ڕۆژنامەنووس و کەسانی هونەرمەند و پێشکەرشکار و سیاسی، بڕگەی ئەو درێدەلەسە و دیماگۆگییە ناگرن و بە گوێدانە سیاسەتەکەی حکومەتی مەرکل، هێندە وتار و بەرنامەی تیڤی لەسەر ڕووداوەکان دەکەن و بە بڕیگەوە باس لە سیاسەتی دووڕوویی ئەڵمانیا دەکەن و وێنەی تانکەکان لە مەیدانی شەڕ دا نیشان دەدەن. کەچی لەتەک ئەوەشدا بە سەرمانەوە دەیانەوێ خەیان لەو تەنگەتاویە،ڕزگار بکەن، بۆیەکا حکومەت بە فەرمی هەر دەیەوێ نکۆڵی لە بکات.

لەلایەکی دیکەوە،ئەڵمان کە دەڵێن ئێمە چەک ناڕین بە تورکیا و بە ناوچەی قەیراناوی، مەبەستیان ئەوەیە تەڵەی خەیان لە ئەردۆغان

بکەنەوە. دەنا گەر ئەوان مرۆڤدۆستن و داوای ئاشتی دەکەن، بۆ هەر لە بنەتدا چەک دروست دەکەن؟ ئەی بۆ نازانن چەک بۆ شەڕ و مرۆڤ کوشتنە.! دیارە هەمان پەوەر بۆ وەتانی دیکەی ئاژەڵات و رژئاوا ئاستە.
لەوەامی ئەم پرسیارە کە گەڵە جار بۆندە لەی کردوون، دەڵێن: ئەمەش دروستی نەکەین و نزینترین وا وەتێکی تر ئەم کارە دەکات. دیارە بۆ سەردەمی سەددامیش هەر هەمان شتیان دەگوت و دەشهاتن بۆ بۆ سەدان هەزار خەڵکیان دەهێنایە سەر شەقام بۆناوی " نا خۆن بۆ نەوت". منیش دەڵێم ئەی ناتوانن ئەوە دەست پێشکەر بن و ببنە سەرتاپ بۆ وەاتانی تریش. دیارە هەردەبێت سەرتا یەکەم هەنگاو لە وەاتەکەوە دەست پێ بکات. بەڵام لەاستیدا ئەم وەرامیان بۆ خەدزینەوەیە لە ئاستییەکان.Volker Perthes ،سەرکی "ناوەندی زانست و سیاسەت" و گەورە ئاوژکاری حکومەتی ئەمانی و ئەندامی ستاقی نەتەوە یەکگرتووەکان ـ لەتەک دیمیستەڤا ـ بۆ کێشەی سوریا. لە چاوپێکەوتنێکی دا لە رژنامەی تاگێ شپیگلی ۲۸/۱/۲۰۱۸، دەڵێ : " هەناردەی ئەمانی بازاڕێکی باشە، شوێنی کار مسۆگەر دەکات و توژینەوە و پێشکەوتن بۆها پەیدا دەکەن ،گەر ئەو پارچە گەورانە بەرهەم بهێنرێ". دواتر سەبارەت بۆو پاسیفیستانەی دەڵێ ئەم چەک بەرهەمهێنانە ئاگری شەڕ خەشتر دەکات دەڵێ: "بۆ من لەم گفتوگۆیەدا توخمێکی گەوهەری دیار نییە: بەرژەوەندی ستراتیژی".
کەواتە ئەوان بۆم ماماڵێ و بازرگانییە، کە سانەی گەشەی ئابووریان بۆ ملیارد یەرێ زیاد دەکات، بازاڕیان گەرمتر دەکەن و گەشە بۆ تەکنەلۆژیای خەیان دەدەن ، هەر دەبێت بەردەوام بن. ئیدی با نەتەوەی بۆ دیفاع و تەنیاباڵی وەک کورد هەر هاوار و داد بکات. شاراوە نییە، گەر بهاتایە ئەم دەوڵەتانە هاوکار و پشتیوانی دەسەاتە خۆنەژ و دیکتاتۆرکانی ئاژەڵاتی ناوینیان نەکردایە،لەمەژ بوو کورد و گەلانی دیکە بۆ ئامانجی خەیان گەیشتبوون. بۆیکا بۆرپرسیارێتی مۆژوویی و مەاڵی دەکەوێتە سەر شانی ئەمانیش.
ئەم کورتە پێشکێیە بۆ دەوەمەندترکردنی ئەم وتارێیە کە پوختکەم لە ئەمانییەوە کردووە بۆ کوردی،لەمەڕ ئابووچوونی چەکفرۆشتنی ئەمانیا ،کە ناونراوە"ئەمانیا مرگ هەناردە دەکات".

لەژێر ئاگرباران دا
نووسینی کلاودیا ڤەن زالزەن Claudia von Zalzen

و. هەڵە بەرزنجەیی

تا ئێستا لە مێژووی حکومەتی ئەڵمانیدا هێندە چەک نەفرۆشراوە،وەک ئەوەی لەسەردەمی هاوپەیمانێتی گەورە(CDU&SPD)لە چوار ساڵی ڕابووردوودا ئەنجام دراوە.
وەزیری ئابووری جارانی ئەڵمانیا Sigmar Gabriel-SPD، هاتە قسە و دەبێت چەک ڕەوانەکردن کەم بکەینەوە.بە ئەم وەزیرەی دەرەوەی ئێستا،کۆشیکی دیکە لە چەک فرۆشتن سڕی هەڵداوە. تورکیا ئەو تانکانەی لە ئەڵمانیای کڕیوە،بە ئاشکرا بەکاریان دە لە پەلاماردان بە سەر کورد لە باکووری سوریا. لەدوا دیدیداری وەزیری ناوبراو لەگەڵ م. چاوشئگلو بە ئەرێنی باسی ئەمەی کرد و وتی: پەیوستە تانکەکان لە تورکیا مەدەرنە بکرێنەوە.

+ چی لەمەڕ ناردنی چەکەوە لە ساڵانی ڕابووردووەدا زانراوە

ڕاپۆرتی چەکفرۆشتنی ساڵی ٢٠١٧ ی حکومەتی ئەڵمانی هێشتا بڵاوەی گەیاندنی نەبووە و لەبەردەستدا نییە.،لە لە وەڵامەکدا لەسەر داوای پەرلەمنتاری چەپ Stefan Liebischوەزارەتی ئابووری چەند زانیارییەکی دەدا و دەڵێت : لە ساڵی ڕابووردووەدا هاوپەیمانێتی گەورە بایی 6,2 ملیارد چەکی فرۆشتووە. بەشێکی زۆری ئەو چەک و کەرەسە سەربازییانە بە وڵاتانی دەرەوەی یەکێتی ئەورووپاEU و ناتۆ فرۆشراون. لەبەر ئەمە (لەم کاتەدا جگە لە تورکیا) بە کۆشە کارەکە پشوازی لە کراوە،لەلایەن دەوڵەتانی سێیەمەوە کە پێیان فرۆشراوە. بە ئەم وڵاتانە چەک بایی 3,8 ملیارد یۆرە ڕەوانە کراوە و بە بڕاورد بە ساڵی ٢٠١٦ 120 ملیۆن یۆرە زیاترە.لە نێوان ساڵانی 2014-2017 دا حکومەتی ئەڵمانیا ڕێگەی بە فرۆشتنی چەک بە بڕی 24,9 یۆرە داوە. بەمەش توانیوێتی زیاتر لە کولیسیۆنی ڕەش و زەرد،واتە CDU&FDP بکەن کە ئەوان بایی 20,7 ملیاردیان فرۆشتووە. لەڕەدا ناردنی چەکەکان زیاتر بە وڵاتانی سێیەم بووە.

لە کاتێکدا لە نێوان 2010-2013 دا فرۆشتنی چەک و پەداویستی تری سەربازی بە بڕی 9,9 ملیارد یۆرە بە دەوڵاتانی سێیەم ڕێگەی پێدراوە. لەم بڕەدا لە چوار ساڵی ڕابووردووەدا ڕێژەکە بە 46% بەرز بۆتەوە. هاوپەیمانێتی CDU&SPD بە بڕی 14,5 ملیارد یان داوە بە وڵاتانی سێیەم.

+ ئەو دەوڵەتە گرنگانە کامانەن بە ناردنی چەکی ئەڵمانی؟

وڵاتە گرنگەکان لەسەروو هەمووانەوە،جەزائیر بایی 1,4 یۆرە و

میسر 780 ملیۆن یۆرۆ و عەرەبی سعودی ـ ئۆگەرچی لۆگۆ دەوڵەتی یەمەنی دراوسێیدا لەشەدایە ـ و ئیماراتی عەرەبی و کەریای باشوور لەو 10 وڵاتە گرنگەی لیستەی ئەمانیادا بە چەک فرۆشتن.

+ ژمارەکان چەن لەلایەن حکومەت و بەیووەبەری گشتییەوە دەنرخێندرێن؟

ئەمە لە 6,8 ملیارد یۆرۆوە کەممان کردۆتەوە بە 6,2 ملیارد یۆرۆ،ئەمە قسەی وتەبژێکی وەزارەتی ئابووریە. ئۆپۆزیسین بە تۆندی ڕەخنە لەم کارانەی حکومەت دەگرێ و ئیان وایە پارت دەسەڵاتدار بەتاوەی پەکی کەوتووە. Dietmar Bartsch فراکسیۆنی چەپ دەڵێت. بانگەت چەک بە میسر و و سعودیە و ئیمارات بفرۆشرێت. چەک ناردن بە ئەم موشتەریانە گرنگانەی ئەمانیا ڕابگیرێت. ڕاپۆرتەکان نیشانی دەدەن لە 2015 دا ناردنی چەک کەمی کردۆتەوە،لە لەبەر ئاوەی ساڵی ریکەرد شکاندن نیە وەک 2017
بە کورتی ئۆپۆزیسیۆن دەڵێ هەر وەاتە شەڕ بکات ،نابێت چەکی پێ بفرۆشرێ و بە ڕەوانە بکرێ.لەڕاستدا مەبەست میسروسعودیە و ئیماراتە.

+ ئۆنقەرە بە ئاشکرا تانکی ئەمانی لەدژی کورد بەکاردێنە،چی لەمەڕ ئەمە زانراوە؟

سەرەک کۆماری تورکیا ر.ت. ئەردۆغان بە گوتەدانێ ڕای گشتی نەودەوڵەتی دەیاوە هەرشەکان بەسەر چکدارانی کورد YPGدرێژە پێبدات.” سەرەتا دەیانەوێ تیرۆریستان بنەبە بکەن و پاشان ژیان بە ئاو دەقەرە بگەڕێنەوە”.ئەمە ڕاگەیاندنی ڕۆژی ٢٤/١/٢٠١٨ ئەردۆغانە.

حکومەتی ئەمانی ئاو داگیرکاریە بە نیگەرانیەوە سەرنج دەدات . قسەکەرەکەیان وتی: داوا لە هەموو لایەک دەکەین تەقە بوەستێنن و ڕێگە بە ناردنی کۆمەکی مرۆیی بهێنەوە.
بە هەرشە زەمینیەکانی تورک تانکی جۆری لیوپاردیLeopard2A4 بەکار دێنێ. ئەمانیا لە نێوان 2006-2011 دا 350 دانەی لەم جۆرە تانکە ڕەوانەی تورکیا کردووە و هیچ مەرجێکیشی لەسەر تورکیا دانەناوە.

ئۆگەرچی لە ساڵی ڕابووردوو دا لە گرێبەستەکاندا ئەمانیا داوای کرد دەبێت تەنیا بە پێی بڕگەی 5 ڕێکەوتنامەکەی ناتۆ ئاو چەکانە بەکار بێت،واتە بە داکەکی لە خۆیان و هاوپەیمانێتیەکەیان. ڕۆژی ٢٤/١/٢٠١٨ سەفیری ئەمانیا لە تورکیا Martin Erdmann وتی لۆگۆ وەزارەتی بەرگری تورکیا لەمەڕ هەرشەکانی تورکیاوە قسەمان

کردووە.

+ پەلاماری تورکیا بۆ سەر کورد چ مانایەکی هەیە بۆ چەک ڕاوانەکردن بۆ تورکیا؟

ئۆگەرچی تورکیا سەر بە ناتۆیە، بەس لە ساڵانی ڕابووردووەدا چەندین جار حکومەتی ئەڵمانی ڕازی نەبووە چەک و تەقەمەنی بفرۆشێ بە تورکیا. بەهای سەرجەم چەکی فرۆشراو بۆ تورکیا 83,9 ملیۆن یۆرۆ بووە و لە ساڵی ٢٠١٦ دا بۆ 34,2 ملیۆن یۆرۆ دابەزیوە. هەرشە سەربازییەکانی تورکیا بۆ سەر کورد چ ئاکامێکی دەبێت چانسێکی نۆ بات بۆ ناردنی چەک و تەقەمەنی بۆ تورکیا،حکومەتی ئەڵمانی لەم ڕووەوە نایەوێ هیچ بکات.

تورکیا دەیەوێ لێپاردی دوو مەدەرنۆ بکاتەوە،واتە گۆشەی زیاتری پێ بدات و داوا لە ئەڵمانیا دەکات ئەم کارەی بۆ بکات، بۆ ئەوەی بۆ هێز و توانایێکی گۆرەوە شەڕی پێ بکات.گابریل لە دیدارەکەیدا لەگەڵ چاوشئۆگلو ڕایگەیان لە کاتێکی نزیکدا پشکنین لەلایەن حکومەتی ئەڵمانییەوە دەکەین. هەر چەپ و سۆزەکان بۆتنیا داوای وەستانی چەک و تەقەمەنی بۆ تورکیا ناکەن. پەرلەمانتاری کرریست دیموکراتەکان Norbert Röttgen دەڵێ بۆتواوی دوورە تانکەکانی تورکیا تازە بکەینەوە و پشکووتووتریان بکەین. هەروەها پسپۆڕی سۆسیال دیموکراتەکانیش Rolf Mützenich دژی ئەو پڕۆژەیە وەستایەوە.

٢٨/١/٢٠١٨

.....

سەرچاوە: دەر تاگێ شپیگل ڕۆژی ٢٤/١/٢٠١٨

نامەی ئەپیکۆرس بۆ میناکایۆس … و. لە عەرەبیەوە: ئەمین بۆتانی

پێویستە مرۆڤ دووڵە نەبێ لە وردبوونەوەی فەلسەفیانە لە هەڵەتی

تەمەندا، هەر وەك چۆن دەبێ لە پایزی تەمەنیشدا وردبوونەوەی فەلسەفیانە شەکەت و ماندووی نەکا. کاتێك پرسەکە پەیوەندیی بە بایەخدان بە رۆحەوە هەیە؛ هەرگیز کات زوو و درەنگی بێ نیە، وەك چۆن کەسانێك هەن دەڵێن کە هێشتا کات بێ وردبوونەوەی فەلسەفیانە نەهاتووە یان کاتەکەی بەسەرچووە، بە هەمان شێوەی ئەوەی دەڵێ هێشتا کات نەهاتووە بێ گەیشتن بە شادمەندیی یانیش کاتەکە هەر بەسەرچووە. لەسەر مرۆڤ پێویستە لە گەنجی و پیری فەلسەفیانە وردبێتەوە، لە دڵخی دووەم بێ گەڕاندنەوەی گەشیی لاوێتی لە میانی یادکردنەوەی رۆژانی رابردوو؛ لە دڵخی یەکەمیش بێ مکوڕی و دامەزران، وەك کەنەفتێك لە رووی داهاتوودا سەرەڕای کەفوکۆی گەنجێتی. بەیە کۆشش و گەڕان پێویستە بێ دڵزینەوەی ئامرازەکانی شادمەندیی، چونکە مرۆڤ بە دڵزینەوەی؛ هەموو شتێکی چنگ دەکەوێ؛ و دوای لەدەستدانیشی هەموو شتێك دەکا بێ وەدەستهێنانی.

سەیری ئەو بنەمایانە بکە کە پێمدابووی و کاریان پێ بکە، بزانە کە لێرەدا ئەو توخمە پێویستانە هەن بێ ژیانێکی شاد. ئەوە بیر خێت بهێنەوە کە خوداوەند هەبوویەکی شادی ناکۆتایە وەك ئەوەی لە وێناکردنی هاوبەش بێ خوداوەندێتی دیارە و هیچ ئاوەڕناوێك بێ شادمەندی و نەمریی ناخرێتە پاڵی. باشتر وایە بیر لەهەر شتێك بکەیتەوە ئەو شادمەندی و نەمرییە دەپارێز. خوداوەند هەیە؛ ئەوە لە سەرەتای بوونەوە، بەڵام سروشتەکەی ئەوە نیە کە خەڵك بڕوای پێیەتی. ئەوەی خوداوەندی عەوام رەتدەکاتەوە بە هیچ شێوەیەك بڕبڕوا نیە، بەڵکو بڕبڕوای راستەقینە ئەوەیە کە هەمان ئەو ئاوەڕناوانە دەخاتە پاڵ خوداوەند پێشتر بە باڵای عەوامدا هەڵیبڕی بوو. ئەم بڕوونانە مەزەندە نین بەڵکو خەیاڵپاوییە. لێرەوەش شەڕ هەمووی بێ مرۆڤی شەڵانگێزە و چاکەش هەمووی بێ مرۆڤی چاکەکارە. عەوام راهاتووە وێنای تایبەتی بێ چاکەمەندیی هەبێ، هەر بۆیە دەیانبینی بە تەنیا ئەو خوداوەندەیان پێ قبووڵە کە بەو چاکەمەندییانەی ئەوان قایلە، بێجگە لەوە ئەوانەی دی گشتی ناجێر و نابەجێن.

دووەم شت؛ بیرکردنەوەی خێت لەسەر ئەوە چۆ و یەکلا بکەوە کە مەرگ شتێك نیە پەیوەندیی بە ئێمەوە هەبێ، لەبەر ئەوەی چاکە و خراپە هیچ راستیەکیان بێ نیە بێجگە لە وژدانی ئێمەدا نەبێ. لێرەدا درککردنی ئەو راستییەی کە مەرگ شتێکی ئەوتێ نیە، وامان لێ دەکا خۆشی لەو ژیانە فانییە وەرگرین بە بێ ئەوەی داوای مانەوەی هەتایی بکەین و تەنانەت ئاهێکی بێ هەڵکێشین. هەڵبەت ئەویش لە

میانی ئەوەی هیچ شتێك لە ژیان ئەو کەسە ناترسێنێ بەو راستییە گەیشتبێ کە لەدەستدانی خودی ژیان هەرگیز مایەی ترسلێنیشتن نیە. ئەوەی دان بەوەدا دەنێت لە مردن دەترسێت نەك لەبەر ئەوەی دۆخێکی ترسناکە کە دێ، بەڵکو لەبەر ئەوەی چاوەڕوانکردنی خودی مەرگ شتێکی مەترسیدارە، بۆگومان ئەو کەسە کەسێکی گێل و گەمژەیە.

گەمژەییە مرۆڤ خەم دایبگرێ لەبەر ئەوەی مردن بەدواوەیەتی، چونکە مەرگ شتێکە هەر کاتێ هات هیچ زەرەر و زیانێك ناخاتەوە. بەم شێوەیە مەترسیدارترین شت کە مرۆڤ لێی دەترسێ مەرگە؛ هەرگیز شتێك نیە پەیوەندیی بە ئێمەوە هەبێ، لەبەر ئەوەی مەرگ هیچ بوونێکی نیە هەتا ئێمە زیندووین، کە هاتیش ئەوساکە ئێمە بوونمان نەماوە. کەواتە مەرگ بەلای زیندووان و مردووانەوە وەك یەك هیچ بوونێکی نیە. بە مانای؛ مەرگ بەلای هەندێکەوە بوونی نیە و هەندەکەی دیکەش بوونیان نەماوە. بەمجۆرە؛ عەوام جارێکیان لە مردن دەترسن بەوەی کە شەڕ و خراپەی هەرە گەورەیە، جارێکی دیکەش ئارەزووی دەکەن بەهۆی ئەوەی سنوورێك بۆ شەڕانگێزییەکانی ناو ژیان دادەنێ. مرۆڤی دانا لە مەرگ ناترسێ، ژیانیش بار نیە بەسەریەوە، هەروەها دەرچوون لە بوون بریتی نیە لە شەڕ و خراپە.

هەمدیس زۆر و زەوەندیی خۆراك مایەی خۆشی نین بۆمان بەڵکو ئەوە جۆرە چاکەکانی خۆراکن چێژ و لەزەتمان پێ دەبەخشن، بە هەمان شێوە ئەوەی دەبێتە مایەی بەختەوەریی رەونەقی ژیانە نەك تەمەندرێژیی. ئەوانەشی ئامۆژگاریی گەنجان دەکەن روو لە ژیان بکەن و پیرەکانیش بە پیر مەرگەوە بچن کەسانی سادە و ساویلکەن، نەك لەبەر ئەوەی ژیان بەلای پیرەکانیشەوە هەمان رەونەقی هەیە، بەڵکو لەوەدا سادە و ساویلکەن کە نازانن خەمی دەستەملانی ژیان و خەمی وەپیر مەرگەوە چوون لە راستیدا هەردووکیان یەك خەمن. خراپتر لەو ساویلکەبوونەش ئەو کەسەیە پێی وایە کە نەبوون بریتییە لە کرۆکی چاکە:
کە لەدایك دەبین، بە زووترین کات لە دەرگاکانی هادیس رەت دەبین.*

ئەوەی قسەیەکی لەمجۆرە بە مکوڕی و لە دڵەوە دەکات، بۆ خۆی ناکوژێ؟ چونکە بەدەستەکانی خۆی دەتوانێ ئەو رێگاچارەیە تاقیبکاتەوە هەر کاتێك بیەوێ. ئەوەیشی کە بە گاڵتەجاڕییەوە ئەو قسەیە دەکات؛ بۆگومان ئەوە دەبێتە گاڵتەجاڕییەك لەو شوێنەی پێویستی بە رژدی و راستییە. با ئەو نموونەیە لەبەرچاو بگرین کە ئایندە بۆ ئێمە نیە، بەڵام هاوکات ئەوەندەش نامۆیە نیە پێویست نەکا چاوەڕوانی بین لەبەر ئەوەی هەر دێ، یانیش وەس و بزار بین لێی هەروەك ئەوەی ئەو ئایندەیە لە داهاتوودا بمێنێتەوە و هەرگیز

نەگات.
سێیەم شت ئەوەیە، کە پێویستە تێبگەی هەندێ لە شەهەواتەکان ئاسایی و سروشتیین و هەندێکیشیان زیادەن، و هەندێ لە شەهەواتە سروشتییەکان پێویستن و هەندێکیشیان سروشتیین و بەس. و هەندێ لە شەهەواتە پێویستەکان گرنگ و پێویستن بۆ شادمەندیی و سەعادەت، و هەندێکیشیان بۆ ئێقرەیی و سوکنایی لەش، هەندێکی دیکەش پێویستن بۆ خودی ژیان…

* ئەو دێڕە هی سۆفۆکلیسە، هادیس جیهانی خوارەوەیە، یاخود دێزەخ لە ئەفسانەی گریکی.

کاریکاتێر … ئازادی…کاریکاتێریست: جەبار

مەشعەل بە نوێنەرایەتی کۆدەستخۆشانەی داگیرکردنی عەفرین لە ئوردوگان دەکات؟! ... موزەفەر عەبدوڵا

خالید مەشعەل ، ئابووری پێشوی جوڵانەوەی ئیسلامی حەماسی فەلەستینی (حەماس) ، کە تاقمێکی کۆنەپەرستو تیرۆریستی ئیسلامی هاوشێوەکانی

کوردستانێ ، لەمڕۆژانەدا لە بەنێوکدا دەسخۆشانەی لە ئەردوگان کردەوە بە داگیرکردنی شاری عفرینو کوشتوبڕی خەڵکەکەیو فەرهود کردنی سەروماڵیان.
ئەم هەواڵەش بۆتە جێگای پرسواو هەوەستگیری بەرچاوی زۆر کەس کە لە دەزگاکانی ڕاگەیاندنوتەنانەتکەمەڵایەتی یەکاندا دەنگی داوەتەوە.
بە تایبەتی بۆتە بەهانەیەک بۆ تۆقینەوەی بورکانی ڕقو قینەی قەومی زۆرێک لە ڕەشنبیرو نوسەرو سیاسەتمەدارێ ناسیونالیستەکان لە دژی هەمو خەڵکی فەلەستین، وەک ئاوەی مشعەل نوێنەری هەمو ئاو خەڵکێ بێت.

جا بۆ نادروستی نیشاندانو دژی ئینسانی بونی ئاو ڕابوچونو هەڵویستەش دەکرێت بەهەمان شێوە بپرسین کە ئاخۆ تاقمێ ئیسلامی یەکانی کوردستان هەمویان ،بۆ تایبەتی یەکگرتو کەمەڵی ئیسلامی کە پاڵپشتی ئوردوگانو دەسەڵاتکەین، تەنانەت دەستی حەماسیشن ، نوێنەرایەتی هەمو خەڵکی کوردستان دەکەن لەم سیاسەتو هەڵویستانەیان؟!

بە ڕای من ئەمانەی کوردستان نەک هەر نوێنەرایەتی زۆرایەتی خەڵکی کوردستان ناکەن تەنانەت ئاوانەش کە خەیان بە موسلمان دەزانەنو پێرەوی هەمان ئاینی ئاو تاقمێ ئیسلامی یانێ دەکەن نوێنەرایەتی زۆرێک لەوانەش ناکەن. بگومانێ هەزاران کەسی ئاسایی سیاسی و نا سیاسی خەیان بە موسلمان دەزانن وەک کەلتورو نەریتیکی سەپیندراو بەسەریاندا بەڵام لە ڕوی سیاسی یەوە بە کردەوێ دژی هەمو ئەم تاقمێ ئیسلامیانەن.ئەوێ ڕاستێ هەمو رژێمو تاقمێ ئیسلامی یەکان لە ڕووی فکری و سیاسی یەوێ نوێنەرایەتی ناوەرکی ئیسلام دەکەن بەڵام ئەوەش ڕاستێ کە زۆرایەتی ئاوانەی خەیان بە موسەمان دەزانن پێرەویەکی زۆر زۆر کەمی ناوەرکی ئیسلام دەکەن وەکو دەستورو یاساو هەساو نەریتێک بە ژیان. شێوێ ژیانی هاوچەرخانەی زۆربەی ئاوانەی خەیان بە موسەمانان دادەنێن پێچەوانەی ناوەرکی دەقەکانی قورئانو شەریعەیی ئیسلامێ . بە ووتەی هەمو مەلاو ئیسلامی یەکان بەشی زۆری خەڵک هیچ لە ئیسلام نازانن تەنها ئاو کاتێ ئیسلامو خوداو پێغەمبەریان کەمەک دەتاوێ یاد کە بە ناچاریو بەزار هاودەکەنێ مزگاوتو دوو سەرماوقولات لەدەدەن بەناوی نوێژاوێ.

تەنانەت ئەم ڕابوچونە بە حزبێ قەومی یەکانیش وایە. بە دەیان هەزار کوردزمان، تەنانەت ناسیونالیستن لە ڕووی سیاسی و فکری یەوێ بەڵام پارتیو بارزانی ، یاخود یەکێتی و تاڵەبانی، بە نوێنەری خەیان نازانن . هەرچەندێ ئاو حزبانە لە زۆر ڕاوێ بەرگری لە

ئاسۆ ئامانجی ناسیونالسیتی ئوانیش دەکات.
بۆیە ئەم هەوێستە بە مشعلو حماسیش هەر وایە.نابێت و هەڵبەت بە بۆهانەی ئەم ئاوهەوستە فکری و سیاسی یەی مشعلی تاوانبار هەرش بۆریتە سەر هەمو خەڵکی فەلەستینو عەرەبزمان. یاخود نوکولی لەو کۆشۆ ستەمی قومی یە بکەیت کە دەیان ساڵە لەسەر ئەو خەڵکەیە. یاخود دەسخۆشانی سیاسەتکانی دەوڵەتی رەگەزپەرستی ئیسرائیل بکەیت کە لە دژی ئەو خەڵکە پەیڕەوی دەکات.

ڕاستی یەک هەیە ئەویش ئەوەیە لەو کاتەوەی دەوڵەتی ئیسرائیل بە هاوکاری دەوڵەتە ئیمپریالیستەکان لەسەر بنەمایەکی قومی و دینی پێکهاتوە کۆشۆ پرسو ستەمی قومیش لەسەر خەڵکی فەلەستینیش سەریهەڵداوە. هەر وەک چۆن کۆشۆ پرسو ستەمی قومی دەیان ساڵە لەسەر خەڵکی کوردستان هەیە لەوتەی ئەم دەوڵەتە قومی یانە لە عەراق سوریاو تورکیاو ئێران پێهکهاتون.لەسەر ئەم بنەمایەش دەیان ساڵە کارەسات قوماوە.

کەسانێک ئەم ڕاستی یانە نەزانیتو کوڕانە بە یەکسانی هەرش بۆرێتە سەر مشعلو حماس لەگەڵ هەمو خەڵکی فەلەستین ئەوە وەک ئەوە وایە کە مشعلو حماس بە نوێنەری هەمو خەڵکی فەلەستین بزانێت وبناسێت.ئەمەش هەر وەک ئەوە وایە کە یەکگرتو کەمە بە نوێنەری هەمو خەڵکی کوردستان بزانیت کە بەهەمان شێوە پشتیوانی لە کارو سیاسەتکانی ئوردوگانی فاشی دەکات .

ئەوانەی ئەم ڕاوبۆچونو هەڵوەستەیان هەیە یان لە ناشنیانەوەیە یان لە نەزعەی سیاسی شۆڤێنیستی قومی یەوەیە.
لە واقعدا مشعلو حماس نەک هەر نوێنەرایەتی زۆرایەتی خەڵکی فەلەستین و کۆشە ڕەواکەی ناکەن بەڵکو عەباسو فەتحیش بەهەمان شێوە نوێنەرایەتی زۆرایەتی خەڵکی فەلەستینو تەنانەت کۆشکەشی ناکەن .

هەمو لایەک لەسەر هەقە کە ئیدانەی سیاسەتی شەرخوازانەو سەرجەم سیاستکانی ئوردوگانی قومی و ئیسلامی و، تەنانەت دەوڵەتی تورکیاش بکات ،کە لەسەر بنەمایەکی قومی دامەزراوە.هاوکات پێویستە ئیدانەی ئاوهەوستی مشعلو هەمو سیاسەتو کردەوەکانی حماسیش بکرێت. بەڵام هەڵەیەکی گەورەیە ئەمانە بکەین بە بۆهانە بۆ هەرش بردنە سەر خەڵکی فەلەستینو کۆشە ڕەواکەی.

ئەگەر کەسانێک بە فرمسکە تیمساحی یەکەی نەتانیاهو خۆشحیاڵ دەبێت کە بە کوژرانی منداڵانی کوردستان دەیەژێت یاخود بە بزەو

خەندەکی بە دەوڵەتی کوردی دەیکات ئەو یان لە ناڕەشنیو خشخیانەوەیە یاخود لە بونی نزعەی شۆڤینیانەوەیە.
بە ڕاستی دەوڵەتی تورکیاو ئوردوگان هەروەک دەوڵەتی ئیسرائیلو نەتەنیاهو کە هەردولایان خاوەنی سیاستی سەرکوتگرانەو گۆڕپەرستانەن بەرامبەر بە خەڵکی ناوخۆی ژێر دەسەڵاتکەی خۆیان ئەو هەرگیز ناتوانن ببنە ڕزگارکەری خەڵکانی دەرەوەی دەسەڵاتو دەوڵەتکانیان.

بۆیە هەر کەسێک لە ڕوانگەیەکی سیاسی چینایەتییەوە لەم ڕواداوانە بڕوانێت ئەوە پیویستە پێری بەم ڕاستیانە بڕێت .لەسەر ئەم بنەمایانەش کە مەشعەلو حەماس نوێنەرایەتی هەمو خەڵکی فەلەستین و کەشە ڕەواکەیان ناکەن. بەڵکو بە نوێنەرایەتی هەمو ئەو دەسەڵاتو جوڵانەوەو تاقمە ئیسلامی یانەی هاوشێوەی خۆیان دەسخۆشانە لە ئوردوگان دەکەن بە داگیرکردنی عفرین کە تاقمە ئیسلامی یەکانی کوردستانیش دەگرێتەوە .

٢٠١٨-٤-٣
موزەفەر عەبدوڵا

کەمپەگای پەرلەمانتو ... هەشیارجەمال

گەر چاوەکی خۆرا بگەڕێین بە نێو تێکڕای کەمپایەتیەکان و کەناڵە ئاسمانییەکان ، وەهەروەها ئاوەڕێک لە چواردەورمان بدەینەوە دەگەینە ئەو ئەنجامی کە لەئێستادا کەمپەگای کوردی هەنگاو هەنگاو بەرەو کەمپەگایەکی جەنگو فڕش هەنگاو دەنێت، کە ئەمش جگە لە کاریگەریەکی خراپە لەئێستادا سەرتایەکی خراپە بە نەوەکانی داهاتوو چونکە دەنێ سەر کەلتورەکی وەرانە.

کەلتوری جەنگو مژووەکی تاادەیەک کەنی هەیە لە ناو حزبە سیاسیەکانی کوردستاندا ، ئەوان هەرکات بڕژەوەندیان لەگەڵ یەک نەبوبێت و لە کاتی جیابونەوە و پەرتبووندا لە جیاتی قبووڵکردنی یەکتر ، دژی بەرامبەر جەنگو و تەمەتیان بە یەکتر هەڵبەستووە.

لەدوای جیابوونەوەی باڵی مەکتەبی سیاسی لە پارتی بەهەی تەوانینی جیاوازەوە بە شێوەش و حوکمڕان و حیزب بە چەندان شێوە جنێو و تەمەت دەدرایە پاڵیان، ئەم کەلتورە حیزبەکانی تریش هەنایان لەگەڵ خۆیان تا ئاپۆیین و دواتریش لە شێوەی ناوخۆ گەیشتنە ئۆپۆزیسیۆنی جنێوی ناشرین وخراپ نەما نەچێتە گوێی هاوڵاتیانەوە ، جیابوونەوەی باڵی یەفەرم لە یەکێتی و لەدایکبوونی بزووتنەوەی گۆران بووە هۆی دروستبوونی کەمەک جنێوی توندی سیاسی کە هەردوولا هەکاربوون.

تا ئێرە ووە سیاسیەکە بوو بەنام لە ووی کەمایەتیەوە جۆرێکی تری جنێو حزوری هەیەکە پیاوانی ئاینین کە بەشێکی زۆریان لە مینبەری مزگەوتکانەوە و هەفتانە و ڕۆژانە لە ڕێگای کەناڵە ئاسمانیەکانیانەوە جنێو بەسەودەکەنەوە، هونەرمەندێک نوسەرێک شاعیرێک هەر بەچوونێکی هەبێت کە جیاواز بێت لە بیرکردنەوە و تەوانینی ئەوان دەبێت خۆی ئامادە بکات بۆ چەندین جنێو و ئیهانە لە کاتێکدا کە زۆرترین جار کە کتێبەکە یان وتاری نوسەر یان شعری شاعیرەکیان نەخوێندۆتەوە.

ئاشکرایە کەمێگای کوردی کەمێگایە کە زۆر زوو کاریگەری ئاینی و سیاسی لەسەر جێ دەهێڵێت ، چونکە کەمێگایەکی تائێستاش تەقلیدیمان هەیە بۆیە ئەم جنێوە بەشێوەیەکی خراپ بۆنێو کەمێگادا بەسەودەبێتەوە کە ڕاگەیاندنەکانیش هەکارێکی سەرکین بۆ تایبەت کەناڵە ئاسمانیەکان و تەنێ کەمایەتیەکان بۆ تایبەت فەیسبووک چونکە لەئیستادا دەچنە هەموو ماڵێکەوە.

لە ئێستادا چەند هاوڵێیەکی بەڕێز سەرقاڵی دامەزراندنی ڕێکخراوێکن بۆیارمەتی نەتەوە یەکگرتووەکان بۆ ئەوەی هەوبدەن ڕێگا لە زیاتر بەاوبونەوەی ئەم کەلتورە ناشرینە بگرن کە بۆ ناوی ئازادیەوە کە دەردێکی کوشندەی بۆ ناونیشانە هاتۆتە هەموو ماڵێکەوە.

من پێم وایە لە ئێستادا درەنگ نیە وەک چۆن بەشێکی کەمێگا توانی بەچەند ساڵێک ئەم کەلتورە بۆ مەرامی خۆی بەاوبکاتەوە ، ئاواش بەشێکی تری کەمێگا بۆ هەستکردن بۆ بەرپرسیارێتی دەتوانێت ڕێگا لە تەشەنەکردنی ئەم کەلتورە بگرێت لە پێناو ئەوەی ناکرێت نەوەکانی ئایندە چاو هەبڕنن لە دونیا وکەمێگایەک دا ڕاستەوخۆ بەرکەوتەی لەگەڵ کەمێگایەکی جنیو فرەشدابێت.
ژیانی ئەمڕۆ بریتی نیە لە (خۆ ، هەستان ، خواردن ، سێکس)بەڵکو بۆیە ڕێگادراوە بژین بەرپرسیارێتی لەسەر شان بگرین ، جۆرێک بژین لایەنی کەم خەمان ئاسوودە کردبێت نەک ویژدانمان ئازارمان بدات هیچ

بەرهەم و چالاکیەکی گشتیمان نەبوبێت.

پـــــــــارتی بە هەمیشە خەی بە زوەملەکـراو دەزانـێت؟ … جیهـاد موحەمەد

پـارتی هەمیشە هەست بەوە دەکـات گەلەکەمەکـی لە دەکرێـت، هیـچ حیزبێکـم نەبینیـوە هەنـدەی ئەم حیـزبە تـرس لە کودەتـا و لە گەلەکەمەکـی کردبێت بە چەکێک بە دژایەتی هەموو لایەک، هەر بەم چەکـش ئەندامان و لایەنگران وهەوادارانی خەی گـشدەکات. ئەم ترسـی پارتی و ئەم چەکـی بە دەستیەوەیەتی، کارێکی کردووە، کە زەر جار ئەندامان و هەوادارانی گومان لە هەموو کەس بکەن، هەموو رەخنەیەک بە دایەتی بزانن، تەنانەت گومان لە دەستەکانی خەشیان دەکەن. ئەم ترس و هەراو زەنایەی پارتی، کە هەموو لایەنەکی پی تەمەتبار دەکات، لە لایەن حیزب و لایەنەکانی ترەوە ژیرانە وەام نادرێتەوە، بەکو زەر جار لە داخدا، کە داخ و کینە لە سیاسەتدا زەر خراپە، بە جەرەک دەکـونە بەرگریکردن لە خەیان، کە دەکـونە هەندەک هەەی هاگەیاندنەوە، کە هەندەی تر مەدیاکان وەران دەکات و کەرقی بە متمانەیی بە مەدیاکان بەرزتر دەکەنەوە و، بەمەش دەرقەتی مەدیا زەبلاحەکانی پارتی نایەن، کە دەمەکە پارە و پولێکی زەریان بە تەرخان کردووە و، کردوویانە بە دیوارێکی گـورەی بەرگرییکردن لە خەیان و لە سیاسەت و حوکمەانییەکەیان.

پـارتی بەم گومـانکردن و دەپیسـییە لە هەمـوو لایەنـێک، چـەند مەبەستێکیان هەیە، یەکەم، لەسەر پرنسیپی"دەبکە، دەبکە، دەبکە" تا دەرکان دەبێت بەەاست و ئیتر تە بە راست دەزانن و هەرچەندە دەبکەیت خەڵک بە راست وەریدەگرێت. بە تایبەتی مەبەستیان لەم پرنسـیپەە دزەوە ئەوەیە، کە سەزی زەربەی جەماوەری کـوردایەتی رابکەشن بەلای خەیاندا، ئەم جەماوەرەش بە کاتی دەنگدانەکان، پارتی زەر سوودیـان لە وەردەگرێـت، چـونکە تەنهـا پـارتی بە نـوەنەری راسـتەقینەی کوردایەتیەکەیـان دەزانـن. لە لایەکـی تـر بە زیـاتر

تەکەکردنی جەماوەر حیزبییەکەی خۆیان، بە ئاوەی ئاو جەماوەر هیچ کات کۆلنی تەنەکاوەت و هەمیشە خۆیان و حیزبەکەیان بە راست بزانن، بۆیە وا هەموو لایەنێک دژیان وەستاوەتاوە. پارتی دەمەکێ ئیش لەسەر مەسەلە کوردایەتییەکە دەکات و توانیوەتی ئەم مەسەلەیە بکات بە هەڵاو و راگەیاندنکی گەورە، کە تەنها پارتی توانیوەتی پە لەسەر دامەزراندنی دەوڵەتی کوردیی دابگرێت، مەسەڵەی ریفراندەمەکەشیان رەنگە چەندین مەبەستی لە پشتەوە بووبێت، بەڵام گرنگترین مەبەستیان هەر ئەمە بوو، کە سەرنجی هەموو جەماوەری کوردایەتی لە باشور و لە بەشەکانی تری کوردستاندا رابکێشن بۆلای خۆیاندا، بە راستیش ئەمیان بە چووە سەر، لەگەڵ ئاوەی ریفراندەم شکستی هێنا و بە فەرمیشی وازیان لێهێنا.

مەبەستەکی تری پارتی لەم چەک و سیاسەتکردنە، ئاوەیە، کە بە هەموو لایەنکی کورد لە پارچەکانی تری کوردستان، بە تایبەتی پارتە رۆژهەڵاتییەکان، کە وجودەکی بەرچاویان هەیە لە باشوردا، هەروەها بە ئەنەکەسەی دەستی خۆیانی رابگەیەنن، کە تەنها پارتی دەتوانێت ئەم ئەزموونەی باشور و ئەم حوکمەانییەی باشور، کە ناوی (حکومەتی هەرێم)ی کوردستانە لە عێراقدا بپارێزێت، زیاتر ئەمشیان بۆە بە چەتە سەر، چونکە لە ماوەی ٢٧ ساڵی رابردوودا پارتی توانیوەتی بە پلەی یەکەم و لە پێش یەکەتیشەوە حوکمەانبەت و دەستی باڵای هەبووە لەم حکومەانییەدا، لە لایەکی تریشەوە شەریکە ستراتیجیەکەیان بە جۆرێک تووشی دەستەگەریی بووە، کە سەرکردایەتیەکی دیار و ئاشکرایان نەماوە و بووە حیزبەکی فرە کۆخا، بۆیە ئەو متمانەیەی نەماوە، کە مەسەڵەی کوردایەتی بەرێتە پێشەوە. لەولاشەوە کەمێک حیزبی ئیسلامیی هەیە، کە نە جەماوەری کوردایەتییەکە و نە لایەندارانی راستەوخۆی پارتیش بەوایان پێناکەن بۆەی، کە پرسی کورد بخەنە پێش دینەکەیانەوە. بزووتنەوەی گۆڕانیش دوای وەفاتی رێبەری گشتیان، لای خودی جەماوەرەکەی خۆیان نەبێت، لای پارتی و لای زۆربەی جەماوەر کوردایەتییەکە و لای حیزبەکانی دەرەوەی باشور هێندە حسابی لەسەر ناکرێت وەک جاران. ئەمانەش هەمویان بوون بە خەڵر بە پارتی، کە بتوانێت بەکاریان بهێنێت، بە تایبەتی ئەو شێوە نەخوازراوەی ئێستا لە نەوا بزووتنەوەی گۆران و شاسوار عەبدول واحیدا هەیە.

پارتی بە هەی ئاوەی تاقە حیزبی حوکمەانن لە کوردستاندا، پارە و پولکی زۆریان لەبەردەستایە، ئاوەتا موچەی هەموو مامەستایان و فەرمانبەرانیان کردووە بە نیوە موچە، لە پێناوی ئاوەی پارەکانی

خەیان کەم نەبێتەوە، بەم پارەو پولە زۆرەی بەردەستیان توانیویانە کەم و زۆر پشتیوانی زۆربەی حیزبەکانی دەرەوەی باشور بکەن و هەموو جارەکیش وا پارەکەیان پێ دەدەن، کە ئەم پارەیە پارەی کوردایەتیە و تەنها پارتیش دەتوانێت ئەم سەروەتەی کوردایەتی بپارێزێت، بە ئەویەوە هەمیشە ئەم پارتانە بە وریایییەوە لایەنداری پارتی بکەن و ببنە بە حەرەسی بەردەرگیان، نەک هەژەک "مانگا بمرێت و دەش ببڕێت".
بە کورتی و بە پوختی دەمەوێت ئەوە بڵێم، پارتی سیاسەتێک دەکات، کە هەمووی لەسەر بنەمای فەوفە هەڵنراوە، بەڵام لەبەرئەوەی لە دواجاردا ئەم فەوفەییان بە چەتە سەر و توانیویانە سوودی لە وەربگرن، بە هیچ جۆرێک پارتی لەم سیاسەتە پشیمان نییە، مەگەر رۆژێک، کە لوتیان بدات بە بەردی گەیچەکیاندا.

جیهاد موحەمەد/ ٣/٤/٢٠١٨

نائەزایەتی بەرەو بایکۆتی دەنگدان ... سەکۆی ئەنارکیستانی کوردیی-زمان

بیست و حەوت ساڵ دزی و تاڵانی و ئاودیوکردن و فەرهوود و گەندەڵیی و جەنگی نەوخۆ و پشلەشکریی دەوڵەتانی ناوچەکە و هەنانی کەمپانییە جیهانلووشەکان، دیوەکەی دیکەی بریتیبووە لە بیست و حەوت ساڵ نائەزایەتی و شکست و ئەزموونگیری و هوشیاربوونەوە و زیاتربوونی نەفرەتی خەڵک.

بەڵام بەداخەوە وەڵای ئەو هەموو ئەزموون و دەرکەوتنەی ڕاستی پشتی دروشمە هەڵخەڵتێنەرە ناسیونالیستی و ئایینی و چەپییەکان، هەشتا خەڵکی ناڕازی هەکاری سەرنەکەوتنی تەکەشان و نائەزایەتییەکانی خۆی دەرکنەکردووە و هەر ئەوش بووە بە هۆی زاڵمانەوە و بەردەوامی تاڵانچییان و گەندەڵکاران و ملهورانی ئامیار و دەستبژێرەکان، هەر ئاواش لەبارمانەوەی زەمینەی تەکەبازیی ئامیاران و بە گەخستنی دەزگۆ و نەوەند و دەستکەلا فریودەرەکانی خەڵک، لەوانە

هەکخراوە بەناو جەماوەرییەکانی پاشکۆی پارتییەکان و حکومەت و گرووپی جۆراوجۆری بەناو ناحکومی (NGO) و بەندگۆی پڕۆستگەکان و ئایینکاران و نووسەران و هونەرمەندان و ...تد و پارتییبازیی چەپەکان و بەدینی بەهەشتی "نەتەوەیی" نەتەوەچیان و "ئاسمانی" ئایینکاران و "دەوڵەتیی" چەپان.

ساڵی ٢٠٠٦ ناڕازایەتی پەنگخواردووی پانزە ساڵی چین و توژە بەشمەینەتکانی کەمەڵ بە مانگرتنی کرێکارانی تاسووجە و خانیشاندانی ساڵیادی کیمیابارانکردنی هەڵەبجە تەقیوە و بە خانیشاندان و ناڕازایەتییەکانی کۆلار و دیانە و ڕانیە و ..تد سەرتاسەریی بووە و ناڕازایەتییەکان بوون بە سەرەتایەک بە دەرکەوتنی جیاوازی نێوان بەرژەوەندی و ئامانجی ڕامیاران و خەڵک، دەسەڵاتداران و کەمەڵ، دارا و نەدار. بەڵام بەداخەوە ئەو کات هێشتا ئاستی خەهوشیاریی خەڵک سنووردار بوو و هێشتا ئاستی خەهوشیاریی پارتییایەتی و نەتەوەچییەتی و ئایینی نەبیبوو و هەر ئەوەش بوو بە دەسمایەی دەستکانی سەرو فەرماندارییی هەرەم و لانەو خودی دەسەڵات باڵکی نەتەوەچی بەناوی "گەڵان و گەڵانخوازیی" قوتکرایەوە و سواری شەپۆلەکانی ناڕازایەتی خەڵك کرا و بە ماوەی یەک دەهە توانی ناڕازایەتی خەڵک بخاتە خزمەت پاراستینی سیستەمی لەبیگرییی پارلەمانی و خەشباوەکردنی خەڵك بە جەلادانی دەسزی گەل.

بەڵام وەڵای یەک دەهە ئەزموونی جۆراوجۆر لە دەسەڵاتداربوون و هاوئامانجبوونی ئۆپۆزسیۆن، داخستن و خەندەقکردنی سنوور لە ڕووی "خەباتەوەبەریی ڕژاوا"، هەنانی لەشکری داعش، بین و ندانی مووچەی خەڵک (ڕامیاریی تەقشوف)، کردنەوەی چەند بارەی دەرگەی سنووردکان لە ڕووی لەشکری دەوڵەتی تورکیە و گەینەی ناوچەی سلەمانی بە پارەزگایەک لە دەسەڵاتداریی دەوڵەتی ئیسلامی ئێران و هەزار و یەک نەهامەتی و فەو و تەکەکەی دیکە، کەچی هێشتا زەمینەی لەخشتەبردنی جەماوەریی ناڕازیی لەبارە و هێشتا کەاوی نەتەوەچییەتی و یەزدان و سۆشیالیزم لەسایەی دەوڵەت و پارتییایەتی دەچەتەوە سەر خەڵك و مەلاکان دەتوانن خەنیشاندانکان بگەڵن بە کەنوژی ڕژانی هەیینی و دەسەڵاتداران دەتوانن ناڕازایەتییەکان بگەڵن بە شارچییەتی و ناوچەگەریی و گەمەی شەقینیستی زمانی و دەستبژێری نووسەران و میدیا وەک لاقی چوارەمی سەروەریی چینایەتی دەتوانن بە سەزی خەشباوەڵانە و ناهوشیاریی خەڵک گەمەبکەن و ناڕازایەتییەکان بە سەرمایەگوزاریی ڕامیاریی بکاربەرن و هێشتا چەپەکان دەتوانن یەکسانبوونی زیندانییانە لە سایەی دەوڵەتی

دیکتاتۆریی "پارتیی پێشڕەو" مژدەبدەن.

سەرباری چوار خول لە گاڵتەجاریی پارلەمانی، کەچی خەریکە جارێکی دیکە هاوپەیمانان و کاندیدەکانی گاڵتەجاریی پارلەمان دەبنەوە بە قسەکەری خەڵک و لانیکەم ئیزی پشێوەی خانیشاندانەکان خەریکی سەرمایەگوزارییکردنن لەسەر خشباوەیی خەڵك و چەندبارەکردنەوەی سیناریۆکانی بیست و حەوت ساڵی ڕابوردوو، چاوەڕوانکردنەوەی خەڵک بە خولێکی دیکە لە گاڵتەجاریی پارلەمانی و نائومێدکردنی خەڵکی ناڕازی لە هەر بزووتن و ناڕازایەتی و هەوڵێکی گەڕین.

بەداخەوە، هێشتا خشباوەماندوو و ناهوشیارمانەوەی زەرینەی خەڵك، ئەو زەمینەیەی ڕەخسانەدووە، کە هاوپەیمانان و پارتییەکان و کاندیدەکانی خواروویی عیراق خەڵکی ناڕازی خواروو بەوە بترسێنن، ئەگەر "سوونەکان" دەنگنەدەن، ئەوا "شیعەکان" زاڵدەبنەوە و ئەگەر "شیعەکان" دەنگنەدەن، ئەوا "سوونەکان" زاڵدەبنەوە و هاوپەیمانێکانیش ناڕازییانی "هەرەمی کوردستان" بەوە دەترسێنن، ئەگەر کوردیی-زمانەکان دەنگنەدەن، ئەوا دەسەڵاتدارانی خواروو زاڵدەبنەوە!

ئایا ئیدی کاتی ئەوە نەهاتووە، کە هەموو کەسێکی نەو چوارچێوەی سنووردانی عیراق لەخێی بپرسێت؛ ئایا لانیکەوان هاوپەیمانان و پارتییەکان و دەسەڵاتداران و کەمپانییەکانی باسوور و باکوور، "شیعە" و "سوونە" و "کورد" چ جیاوازییەك هەیە؛ چ شتێك هەیە، ئەمی هاوپەیمان کردبێت و ئەوی دیکە نەکردبێت؟

ئایا کاتی ئەوە نەهاتووە، کە خەڵکی نەدار و بەدەسەڵات لە کاتی هەستیاردا ئامرازی کارا بە سڕپاندنی داخوازی و ویستەکانی خێی بکاربەرێت، کە بایەخێتی دەنگدان و خەڵکخستنی کەمپانیاتییانەی هێزەکانی خەڵکە بە پێکهێنانی خەباتوبەریی نانەوەندییانەی گشت ناوچەکانی عیراق و یەکگرتنەوەی فەدرالیستییانە و هاوپشتییانەی گشت چین و توێژە چەوساوەکان لە یەکدی دژی هاپەیمانان و پارتییەکان و حکومەتەکان؟

ئایا کاتی ئەوە نەهاتووە، هێزی پارتییەکان و گرووپە هاپەیمانێکان چەپبکەین و لانیکەم ڕێکخراوە و ئەنجوومەن و هەرەوەزیی سەربەخۆ و ئاسێییەکان خەمان ڕێکبخەین و ڕێکخراوە و ئەنجوومەن و هەرەوەزیی جەماوەریی و کەمپانیاتیی و ئابووریەکان بکەینە تان و پێی خەباتوبەریی کەمپانیاتی؟

ئایا کاتی ئەوە نەهاتووە هەر نەدار و بەدەستاتك لە خەی بپرسێت؛ بۆچی من و ئەمە دەتوانین هەموو ئامیار و سەرمایەدارێک بکەینە پارلەمانتار، دەستاتدار، ئەی بۆچی ناتوانین بۆخۆمان خەمان هەکبخەین و لەسەر بنەمای ئامانج و بەرژەوەندی هاوبەشی چین و توێژ نەدار و بەدەستاتکان خەباتوبەریی کۆمەڵایەتی خۆمان پێکبهێنن و بە ملهوڕیی و مشەخۆریی ئامیاران و دەستاتداران و بانووبەران و سەرمایەداران کۆتایبهێنین؟

ئایا کاتی ئەوە نەهاتووە، لەو هاوکێشە تێبگەین، کە بەردەوامی ستەمی هەزاران ساڵە و سەروەریی چینایەتی بەرانجامی ناهوشیاریی و خەشباوەیی و نائومێدی و لەخۆنامۆبوونی ئەمەی نەداران و بەدەستاتانە و لەنەوچوونی ئەوانەش هەر بەرانجامی هوشیاربوونە و بەوابەخبوونەوە و یەکێتی ئەمەی نەدار و بەدەستاتکراوە؛ بۆچی تە بە ئەندامبوون دەتوانیت پارتییەکان بەهێزبکەیت، بە دەنگدان ئامیاران بە پارلەمان و دەستات بگەیەنیت، بە کاریکەرگرتە مشەخۆران سەرمایەدار بکەیت، بەڵام بە یەکگرتنی خەت لەنەو هەکخراو و ئەنجووەنە کۆمەڵایەتییە سەربەخۆکانی خەت، ناتوانیت چەوساندنەوە لەنەوبەریت و مشەخۆری و سەروەریی هەبوونیتەوە و کۆمەڵی ئازاد و یەکسان و دادپەروەر و ناچینایەتی پێکبهێنیت؛ مەگەر هەموو بوون و سەرهەدانێک بەرانجامی هوشیاری یان ناهوشیاریی ئەمەی چین و توێژ نەدار و بەدەستاتکان نییە؟

ئیدی کاتی ئەوە هاتووە، کە ئەمەی چەوساوە لەجیاتی ئەوەی پاشاکییانە ئەوە بکەین، کە ئامیاران وەك شوانە بە ئەمە دەڵێن دەبێت چی بکەین، بەخۆمان ئازادیخوازانە و یەکگرتوو بە خەزگارکردن و هەوشاندنەوەی کێلەتی چینایەتی و ڕزگارکردنی بوونەوەرانی دیکە و پاراستنی ژینگە لە ملهوڕیی ئامیاران و مشەخۆریی سەرمایەداران، بیاربدەین کە چی بکەین و چۆن بە گەانەوە و بەدەستهێنانەوەی ژیان و ئازادی و خەبوون و خەباتوبەریی تێبکۆشین.

- بەرەو دەرپەاندنی ئامیاران و ئایینکاران لەنەو ییزی ناڕازایەتییەکانی خۆمان
- بەرەو خەکخستنی ئاسایی و کۆمەڵایەتیی چین و توێژ نەدار و بەدەستاتکان
- بەرەو بایکۆتکردنی دەنگدان و ڕەتکردنەوەی سیستەمی دەوڵەتی
- بەرەو پێکهێنانی هەرەوزیە ئابووریی و کۆمەڵایەتییەکان و سەندنەوەی کەرتەکانی بەرهەمهێنان و خزمەتگوزاری لە دەوڵەت و

سەرمایەداران
– بەرەو پێکهێنانی خەباتێکی بەرفراوانی کۆمەڵایەتی لەسەر بنەمای یەکێتی فیدرالیستی هەرەوەزییەکان و ناوچەکان و هەرێمەکان
– بەرەو کۆمەڵی ناچینایەتی

سەکۆی ئەنارکیستانی کوردیی-زمان
٢٩ی مارچی ٢٠١٨

سایتی سەکۆی ئەنارکیستان
www.anarkistan.com

پەیجی فەیسبووکی ئەنارکیستان
www.facebook.com/sekoy.anarkistan

سەکۆی ئەنارکیستان لە تویتەر
Posts by anarkistan

سەکۆی ئەنارکیستان لە تێلەگرام
https://t.me/anarkistan_KAF

ئیمەیل ئادرەسی ئەناکیستان
anarkistan@riseup.net

کوردی هائیم و حەیران (10) … هەمن عومەر خۆشناو

ئەو دەمەی مرۆ بیرۆت قەتماغی سەر بریتان لابیات، هەنسکی بەجماوی ناو قوڕگ و هۆکان وەندابکات، حەسرەتان هەڵکەشێ، دەنگ و هاواری بەجماوی میللەتەکەی وەدەنگ بێنەتەوە، سوکنایی ئەگەر ئەوی لە هەمبەرتە، لە ترپەی دەت تێبگات، لە هەناسەی هەڵبزرکاوت بپرسە، بە تاسەوە گوێ ڕابڕە، بەناو شەقامەکانی مەژوودا بڕوا و یەك بە یەکیان تەی بکات. لە ئەمە ئەگەر بە هەموو گەلەك ڕاست بێت، بە فرمێسکی سەربەدراوی گەلی ئەمە زەر دوورە، دوور بە قەد ئاسمان

ئاسمان، سوور وەك خۆنگی لەوی منداڵانی خنکێنراوی ناو گڵمی خوێن و دەی جەسوور!

وەختێ لێت دەپرسن باسی هەڵبجە بکە، تۆ نازانی لە کوێوە دەست پێبکەیت، ئاخر ئەو لە ڕەسم و وێنەکانیشت بۆ گومانێ، گاهێ ئەوەی لە هەناوانێ بۆی هەڵدەژیت، سەری سووردەمێنێت، چما ئەو نها بۆ تورکی قسان دەکات و دایك و باوکی کوردن و بابەلباب کوردبوونە، بەڵام ئەو تشتێك لە کوردی فەم ناکات، وە گاڤێ بۆ تۆ دەردەکەوێت، میللەتێك پشتی 29 ساڵان نەیتوانیوە ئەو تراژیدیایە بۆ برای شیریی خۆی بناسێنێت، ئاخر چ گلەیی لە جیهانی دوور بکرێت؟، جیهانێکی سەنگ دڵ و ویژدان شاخ!

حەیف بۆ وەاتی فرمێسك سەربەدراو، مخابن بۆ کوردی هائیم و حەیران، سەد ئەسەف و هەزار داخ، وەختێ قەتماغی برینان هەڵدەدەینەوە، هەموویان گوێ قوڵاغ دەکەن، چاویان زڕق دەبن، بۆ تاسەوێ گوێ دەگرن، وەك ئەوەی بۆ برای شیرییان تازە لە هەساریەکی دیکەوە هاتبێتەوە و هەواڵی ئەویان بۆ بگێڕێتەوە. نازانن ئەوە هەقایەتێك و دووان نییە، ئەوە کێندوە هەقایەتانە و کوردی هائیم و حەیران تا ماوە هەناوی هەر تژینە لە هەقایەتی پڕ لە تراژیدیا.

پارتی تا ئێستا لە نیازی تورکیا تێنەگەیشتووە یان ناچارە لەسەر ئەم هەڵوێستانەی؟ … عیماد عەلی

جموجۆڵ و نیازەکانی تورکیا بە ڕوونی دیارە، دەیەوێت بە بەردەك لەچەند چۆلەکەیەك بدات. لە ڕژئاوا لە دەرئەنجامی هاوکێشە ناوچەیی و نێوخێییەکەی سوریا و هەڵوێستی زلهێزان و یاریکردنی ئەردۆگان بە کارتەکان، ە بۆ دەربەستی فیعلەکەی بۆی چووە سەر و عەفرینی داگیرکرد و ئەگەر بەوشێوەیە بە ئاسانی و بۆ کاردانەوەی هیچ لایەنکی پێشرەوی بکات دوور نیە مەبەستی لە شوێنەکانی تریش

بپێکێت، سەرەای ناوچەکانی رۆژهەڵاتی فورات قسەیتر هەڵدەگرن. لە باشوور، ئیستغلالی بارودۆخی دوای ریفراندۆمی کردووە و رۆژ نیە فرۆکەکانی بوردومانی هەر ئامانجێکیان بوێت نەکەن و هێزی زەمینیش بە ئازادیەوە تەراتێن دەکات و پیلانی گەورەتریشی بەدەستەوە ئەگەر زەمینەی بۆ خۆش بکرێت.
لە باکوور تا رادەیەکی باش لەم کاتانەدا لە لایەن پەکەکەوە لێدانی گورچکبری بەر دەکەوێت، بەڵام ئەوەی جێگەی سەرسورمانە و پرسیارێکی بەجێیە؛ بۆچی لە کاتی پرۆسەی داگیرکردنی عەفرین ئەم چالاکیانەی باکووری کوردستان جێبەجێ نەکران و دواخران بۆ ئەم کاتە کە کاریگەریەکانی ساناتر دەبێت .

ئەگەر وردتر بینەوە بۆ ئەوەی نیازی تورکیا لە کوردستانی باشوور ئاشکرا بکەین دەبێت هەوڵستە رۆژانەیی و مامەڵەکانی لەگەڵ پێشهاتەکاندا بخوێنینەوە:
*جەخت لەسەر داگیرکردنی شەنگال دەکاتەوە، هەرچەند دەزانێت ئامانجێکی قورسە و شوێنکی ستراتیجیە و تەنها بەخێی ناتوانێت بەرەو ئەو ناوچەیە بجوڵێت ئەگەر گۆپی سەوزی عیراق و ئیران و ئەمریکا و روسیاشی بۆ هەڵنەکرێت و دیارە فشارەکانی لە رۆگەی راگەیاندنی ئەو جۆرە ئامانجەی لەمبارەوە رۆژانە دەریدەخات، مەبەستی شتی تر وەك چۆن لەبارەی مەنبەجەوە هەروەها رۆژانە مانۆری سیاسی و ئیعلامی دەکات.

*بوردومانەکانی باشوور لە لایەن تورکیاوە زۆر بووە و ئەگەر بزانێت سەردەکەوێت و هەوڵستی هاوپەیمانەکانی ئەرێنی بێت دوور نیە پشرەوی زەمینیش بکات و، لەوبارەوە هەوڵی هەماهەنگی عیراق دەدات، جگە لە ملکەچبونی پارتی کە بە ئاسان دەیبینێت. ئەمەش نەك تەنها بۆ لێدانی پەکەکە بێت بەڵکو مەبەستی سیاسی ناوچەیی خێی هەیە و ئامانجە گەورەکەی جێگیربونی وەزعی سیاسی ناوچەکەیە لە سەر زەمینەیەك کە لە قازانجی ئامانجە ستراتیجیەکانی ئایندەی خێی بێت.

* ئەم جارە گەورەترین ئامانجی تورکیا لە جموجۆەکانی لە کوردستانی باشوور ئەوەیە وایدەبینێت هەلێکەو رەخساوە و تابتوانێت پشرەوی بکات و بۆ ئەوەی ئەوسا بەهانە بداتە دەست عیراقەوە کە سوپاکەی بە ئاسانی بەرەو کوردستان بجوڵێنێت و ئەزمونەکە بە دەردی نسکۆ بروات. بۆیە ئەگەر لەم بارەوە ئێران و عیراق ژێربەژێر لەبەر ئامانجی سیاسی خۆیان بەدوور لە تورکیا رێککەوتنێکیان لەم لایەنەوە بە زارەکیش کردبێت، ئەوا تورکیا بە کردەیی ناتوانێت بە ئاسانی جێبەجێی ئامانجە سیاسی و عەسکەریەکانی بکات و ئەو ئامانجە دوور

دەبێت کە بە تەواوی کوردستانی باشوور رادەستی ناوەند بکرێتەوە و تەنانەت لەوکاتەدا فیدراڵیەتەکەش چارەنوسی نادیار دەبێت.

*ئەگەر هاوکێشە نوێوەتیەکە لەمەر ئەم ناوچەیە بە دڵی ئەردۆگان کارلێك بکات و بە پێی نیازەکانی ئەو زەمینە سازی بکات، ئەوە لە هیچ شتێك سێ ناکاتەوە و بە ملهوری خۆی هەمان کردەوەی عەفرین دووبارە و سێبارە دەکاتەوە.

* پارتی گیرۆدەی دەستی ئەو ملکەچبونەی خۆیەتی کە لە ماوەی چەندین ساڵە خۆی رادەستی تورکیا کردووە لەبەر ئەوەی سەرجەم هێلکەکانی خستۆتە سەبەتەکەی تورکیاوە و ئێستا لەسەرجەم رووە ئابووری و سیاسیەکەوە هیچ بوارێکی نەماوە مانۆر بکات و جگە لە خۆبەدەستەوەدانی هەمیشەیی هیچی بۆ نەماوەتەوە و ناچارە کە هیچ هەوڵستێکی نەبێت و لەوانەیە لە ئێدانی پەکەکەش خودپارێزی بکات ئەگەر هاوکار نەبێت.
* ترسەکە لەوەدایە کە تورکیا تەنها بە کوردستانی ڕۆژئاواوە ناوەستێت بەکۆ بۆ تووندوتێژ کردنی وەزعی خۆی و بۆ ئەوەی کوردستانی باکوورزیاتر بخاتە ژێر رکێفی خۆیەوە، دەیەوێت لە باشوور و ڕۆژئاوە دایبڕێت و وەزعی سیاسی پارچەکانی کوردستان بۆ پێش روخانی سەدام و شۆرشەکانی بەهاری عەرەبی بگەڕێنێتەوە و ئەگەر بکرێت پارچەیك کێکی گەورەی لەو هاتوهاوارە دەست بکەوێت.

* هەوڵی تورکیا بۆ کردنەوەی دەروازەیەکی نوێ لەگەڵ عیراق دوور لە دەسەڵاتی هەرێمی کوردستان نیشانەی نیازی دوورمەودای تورکیایە لەوبارەوە، کە ئەگەر بکرێت بە ڕەفتار و هەنگاوی ئابووری هەرێم قەتیس بکەن و گەمارۆ بدەن و هیچ بواری هەناسەدانێکی نەمێنێت و زیاتر وەلیل بێت و بەپێی خۆی بە یەکجاری ڕوو بکاتە بەغدا کە گەورەترین ئامانجی تورکیایە لەپێش ناوەندی عیراقیش.
* ئەمریکا بۆ هەموانی دەرخست کە دەستی هیچ لایەنێکی کوردستان نیە و ناکرێت بۆ سبەی چاوەڕێی هەوڵست لەمەر هەر جموجوڵێکی سیاسی وعەسکەری تورکیا لەمەر پەکەکە و هەریمی کوردستان لە ئەمریکا بکرێت. بۆیە تاکە ئاواتی کورد خڕکسختنەوە و یەکگرتویی و هاوکاری لایەنە سیاسیەکانی کوردستان خۆیانن کە تا ئێستا درکیان بە ترسناکی وەزعەکە نەکردووە و مەشغولی شتە بچوکەکانن.

ئێران و عیراقیش لەمەر جموجوڵی تورکیا لە هەرێمی کوردستان وادەیبینن کە زیان لە بەرژەوەندیەکانیان نادات و هەرچەنێك بێت گەرانەوەی هەرێم بە یەکجاری بۆ حوکمی سەنترالیزمی عیراق و لێدانی

ئەزمونەکەی هەرێم و تەنانەت ئەگەر بە پێشێلکردنی دەستورەکەیشی بێت ئامانجی تورکیا و ئێران وعیراقیشە پێکەوە.
بۆیە پارتی بەم هەڵوێستەی ئەمڕی دەریدەخات کە یان ناچارە لەم رەفتار و متبون و بێ فزەیەی لەمەر کردەوەکانی تورکیا و تا ئێتسا لە رەفتار و گوفتارەکانی وادەردەکەوێت هەروەك نە بای دیبێت نەباران، بە هەمان شێوەی جاران مامەڵە لەگەڵ پێشهاتە رۆژانەکە دەکات و زیاتریش ملکەچ دەبێت، یان ئەوەیە باوەر ناکات کە تورکیا نیازی ئەوەندە خراپ بێت وەك چۆن پێشتر پێی هەڵخەڵەتابوو تاوەکو ریفراندۆم هەموو شتێکی هێنایە سەر بەرە و، لەوێدا تورکیاش بێ هەمووان دەرکەوت نەك تەنها بێ پارتی.

ئەوەی لێرەدا پێویستە بوترێت، ئەمڕۆ یەکەمین و تاکە دوژمنی گەورەی کورد لەم قۆناغەدا کە پیلانی دژەخیانەی بێ سەرجەم پارچەکانی کوردستان هەیە تورکیایە و، دەبێت لە روانگەی نیازەکانی تورکیاوە کورد دژەپیلانی هەبێت و هەنگاو بنێت، بەڵام دەسەڵاتە شکستخواردوەکەی ئێمە هیچ خەمێکی نیە و گیرۆدەی دەستی شکستەکەی خۆیەتی و تەنها پێداگری لەسەر مانەوەی خۆی دەکات و بەس، تادواجار دەستی لەبن هەمبانەکەوە دەردەچێت و ئەوەی قوربانی بێ دراوە ئێوە خۆش.

وێنەکێشان لەسەر دەموچاوی منداڵان … رۆزا شوان

لەم ساڵانەی دواییدا، مۆدێی هونەری وێنەکێشان لەسەر دەموچاودا (فەیس پینتین) بێ تایبەتیش لەسەر دەموچاوی منداڵاندا، بە شێوەیەکی بەربڵاو لە هەموو جیهاندا تەشەنێی کردووە. لە شوێنە گشتییەکان و لە مۆزەکان و لە ناوەندە بازرگانییەکان و لە باخچە گشتییەکاندا، تەنانەت لە ماگدەناسەکانیشدا، لە بەنەکانی جۆژنی لەدایکبوونی منداڵان و لە بەنە کۆمەڵایەتی و نیشتمانی و وەرزشییەکان و لە ئاهەنگەکانی باخچەکانی منداڵان و قوتابخانە بنەڕەتییەکاندا، یا لە (رۆژی جیهانی منداڵان) دا، وێنەکێشان بە بۆیەی رەنگاوڕەنگی ئاویی تایبەت، لەسەر روومەتەکان و دەموچاوی

منداڵانـدا بـووە بە بـاو، بە مەبەسـتی خۆشـی و شـادی و گۆشـی و زەردەخەنە خستنە سەر لێوەکانی منداڵان.
منداڵان، کە وێنە لەسەر دەموچاویاندا دەکەشرێت، هەست بە خۆشی و شادییەکی زۆر دەکەن.. وەکو وێنەی: گوڵ، پەپوولە، هەنگ، چۆلەکە، هەڵۆ، دەموچاوی پشیلە و شێر و پڵنگ، یا کاراکتەرە ناسراوەکانی فیلمە کارتۆنییەکان، پیتەکـان و نووسین،…هتد.

لە ئەستادا مێژوونووسان و زانایانی دەروونناسی، وێنەکێشان لەسەر دەموچاودا، وا لێکدەدەنەوە، کە بە سەرنج راکێشان و لاکردنەوە و خۆدەرخستنی کۆسایەتییە.
(فـرۆید) پێـی وایە:" وێنەکێشـان لەسـەر دەمـوچـاو یـا لەسـەر جەستەدا، بە هەستکردن و خۆنازینی خـودە"
لە ئەمڕۆدا وێنەکێشان لەسەر دەموچاو، لە نێوان مەردمنداڵان و گەنجاندا بە شێوەیەکی بەرچاو باوبوونەوە، بە تایبەتیش لە کاتی یارییە وەرزشییەکاندا، لە نێوان بینەران و هەواداران و هاندەران و هیواخـوازانی سـەرکەوتن و بـردنەوەی تیپە وەرزشییەکـانی یـانە ناسراوەکان یان یارییە نێودەوڵەتییەکانی فوتبۆڵ و یارییەکانی تری، کە بە زۆری وێنەی ئاڵاکـانی وڵاتەکانیان، بە بۆیەی ئاویی ڕەنگاوڕەنگ لەسەر ڕومەتەکانیان دەنەخشێنن، بەم شێوەیە گوزارشت لە هـاندان و لە پاڵپشتی تیپەکانی وڵاتەکـانیان دەکەن.

بۆگومان دایک ناتوانێت لە بەردەم حەز و داواکردن و وەکگرتن و گریـانی منداڵەکـیـدا بوسـتەتەوە، کە دەبینـێـت منـداڵە هاوتەمەنەکـانی، وێنەی ڕەنگاوڕەنـگ لەسـەر ڕومەت و دەموچاویانـدا کێشراون، منداڵەکەی ئەمیش وەکو ئەوان حەزی لێیە کە وێنەیەک لەسەر دەموچاویدا هەبێت. ناچار ئەو دایکە ملکەچی داوا و وەکی کچـۆکەی یا کـوڕەکەی دەبێت.. لە لای وێنەکێشەکی هونەری دەموچاو نەخشاندن، خواستی جگەرگۆشەکەی دەنێتە دی و دڵی خۆشدەکات.. گەرچی لەوانەیە کە زیانەکانیشی بزانێت کە چین.
لە زۆر لە وڵاتانی جیهاندا، هەندێک لە هونەرمەندانی سەرقاڵبووی ئەم هونەرە، وێنەکێشان لەسەر دەموچـاوی منداڵان، بەتە پیشەیان و مایەی پارە دەسکەوتنیان.. (ڕەفـە)ی هونەرمەندی وێنەکێشان لەسەر دەموچاوی منداڵان دەڵێت:" من ماوەی دە ساڵە وێنە لەسەر دەموچاوی منـداڵان دەکێشـم.. چـەنـدین کلیشەی جیـاوازم هەیە، وەکـو وێنەی: ئاژەڵـان، گـوڵ، ئەسـتێرەکان، کـاراکتەرە کارتۆنییەکـان، پیتە ئینگلیزییەکـان، لەسـەر دەموچـاوی منـداڵان دەکێشـم.. لە هەر بۆنەیەکدا نزیکەی (پێنجا وێنەی جیاواز) دەکێشم.. تەکـا لە هەر

(دە خولەک)دا وێنەیەک دەکێشم.. (سێ) ڕەنگی بۆیەی ئاوی بەکاردەهێنم.. بەجگە لە وێنەی تر، کە بە پێی بۆنکان دایان دەهێنم و دەیان کێشم"
دەربارەی مژووی سەرهەڵدانی هونەری وێنەکێشان لەسەر دەموچاو و (تاتۆ) یاخود هەڵکاری و داکوتینی ڕەنگ لەسەر لەش، بە پێی ئاو بەگانەی کە بە لاشەی مرۆڤ مامیاکراوکانەوە دەزراونەتەوە، مژوویەکی زۆر کۆنی هەیە، بە چاخی بەردین دەگەڕێتەوە، واتا چەندین هەزار ساڵ بەر لە مژووی زاینییەوە هەبووە.. مرۆڤی کۆن لەسەر دەموچاو و قژ و مژک و جەستەیاندا، وێنەی خۆر و مانگ و ئەستێرەکان و گوڵ و دڕ و باڵندە و ئاژەڵیان نەخشاندووە.. ئەوان باوەڕیان بەوە هەبوو، کە ئەم وێنانەی سەر لەشیان بەختیان بۆ دێنن و لە ڕووحە پیس و شەیتانییەکان دووریان دەخەنەوە.. هەر بە پێی بەگەی مژوویی، ئەم هونەرە لە نێو سەمەریەکان (کە بە ڕەچەڵەک دەچنەوە سەر کورد و لە چیاکانی کوردستانەوە شەبوونەوە)، چینییەکان، یابانییەکان، فەرعونییە میسرییەکان، بوونی هەبووە.
هونەری وێنەکێشان لەسەر دەموچاودا، لە شانەی ئەوروپیشدا، باوبووە، بۆ گوزارشتکردن، لە خۆشی و شادی یا لە ناخۆشی یا لە گرژی و مانی و تووڕەیی. لەسەر دەموچاوی ئەکتەرەکانیانداً، بە پێی مەبەست، وێنەی ڕەنگاوڕەنگیان دەکێشا.

دواتریش ئەم هونەرە، بوو بە دیاردەیەکی باو لەسەر دەموچاوی (قژمچیەکان)ی نمایشکانی سەرکەکان.
لە چارەگی کۆتایی سەدەی ڕابردوودا، بەشێک لە هونەرمەندە وێنەکێشەکان، هەگری وێنەکێشان لەسەر ڕومەت و دەموچاوی مندااڵان بوون، لە میانەی وێنەکێشانی کەسایەتییە کارتۆنیەکان و وێنەی داهێنانی تازەی وەکو: فرەکە و ڕۆکێت و ئۆتۆبیل، هەندە داهێنانی تازەشیان خستە سەر شێوازەکان و بۆکارهێنانی ڕەنگە ئاوییەکان و وێنەکێشانی سەر دەموچاوی مندااڵان، تا لە هونەرێکی تازە بچێت.

بەسو دایکان و باوکان لەگەڵ ئەوەدا، کە بە هەموو هێز و شەوە و شێوازێک خۆشی و شادی بخەنە دڵی منداڵەکانیانەوە.. بەڵام ناشێت ملکەچی زیدەنازیان ببن و هەموو خواست و داواکرییەکیان بۆ بهێنەدی.. پێویستە لە هەر هەڵکارێکی زیانبەخش بیان پارێزن، کە زیان بە تەندروستی ئەمێ و داهاتوویان دەگەیەنێت.. لەوانیە منداڵانی دڵپاک هەست بە زیانبەخشین و کارتێکردنی، گەڵێ شتی جوان و بریقەدار لە ڕواڵەت و زیانبەخش لە ناوەڕۆکدا نەکەن.. دەشێ

وێنەکێشان لەسەر دەموچاوی ناسکیان، جوانی و خۆشیەکی زۆریان پێبەخشێت بەڵام لە هامان کاتیشدا زیانێکی زۆریان پێبگەیەنێت.

لە ساڵی (٢٠٠٩) دا دەزگای خۆراک و دەرمانی ئەمریکی، لە بارەی وێنەکێشان لەسەر دەموچاوی مندااڵان کە لە زۆربوونێکی فراوان دایە، ئاگادارکردنەوەیەکیان راگەیاند، لە بارەی زیان و کاریگەرییە خراپەکانی ئەو بیانە و فرشانەی کە لە وێنەکێشانی سەر دەموچاوی مندااڵندا بەکاردەهێنرێن، چ زیانی دەرکییان لەسەر پێستی مندااڵندا هەیە کە هێشتا بە تەواوی گۆشیان نەکردووە، وەکو: سووربوونەوە، خوران، بیرە (ئەکزیما)، هەستیاری پێست (حەساسیە) سەرئێشە، بریسکە بوون، دووڕە دەرکردن، کەمبوونەوەی تاوانا زانیارییەکان بە شێوەیەکی کاتی یا هەمیشەیی، لاوازبوونی بەرگریی لەش، هەوکردنەوە، ئاوسان، گووڕە نەخۆشی (لەسەر رووەتکان و دەوروبەری لووتدا سووربوونەوەیەکی زۆر دروست دەبێت)، جەندین نەخۆشی تری پێست، تەنگە نەفەسی (ڕبە)، کەم خوێنی، کارتێکردن لە کۆئەندامی دەماری.
بە کورتی دەینە سەر زیانەکانی بۆیەکان و فرشە بەکارهێنراوەکان بە وێنەکێشان لەسەر دەموچاوی مندااڵن.. کە لەم سێ خاڵدا چڕمان کردوونەتەوە:
١ـ زیانەکانی ئەو ماددە کانزاییانەی کە لە پێکهاتەی بۆیەکان دان:
لە ئەمڵدا بۆیەکی زۆری ئاوی و بۆیەی ئاسایی دار و دیوار، لەژێر چاودێریدا نین و وەکو پێوست پشکنینیان بۆ ناکرێن، بۆ شێوەیەکی بازرگانی دروست دەکرێن و مەرجە پێویستییە تەندروستییەکانیان تێدا نین، ئاگاداری و مژووی بەرهەمهێنان و مژووی ئەکسپایربوونیان لەسەر نییە، پسوولەی (ڤنگر بێت) ی مارکەی جیهانیشیان لەسەر نییە، بە پێی ستاندارد نین، زانیاری چۆن بەکارهێنانیشیان لەگەڵدا نییە.. بۆیە گومان لە ساغی و لە نەبوونی مەرجە تەندروستییەکان لە ئەو بۆیە ڕەنگاوەڕەنگانە دەکرێن.

زۆربەی ئەو بیانەی کە بە وێنەکێشان لەسەر دەموچاوی مندااڵن بەکاردەهێنرێن، ناتەندروستین، ماددەی کیمیاویان تێدایە، توخمی کانزای قورسیان تێدایە، لەوانەش توخمی (قوقەشم)، قوقەشم لە سروشتدا هەیە، تا ئەمڵش پێکهاتەیەکی گرنگە، لە دروستکردنی گەلە ماددە و پێشسازیدا، وەکو: بۆیەکان، بەنزین، پێچانی وایەری کارەبا، پاتری، گەلی شتی تریش.

ئەو بڕە قورقۆشمەش کە لەو بڕیانەدا هەن، سی هێندە زیاترە لە ڕێژەی دیاریکراوی ئاسایی و دنیایی.. پشکنینەکان ئەوەیان سەلماند، کە لە هەر کیلۆگرامێکی ئەم بڕیانەی دەموچاوی منداڵاندا (٢٦٠٠) ملیگرام قوڕقۆشم هەیە، کە بە رادیەکی زۆر ڕێژەی دنیایی بە زیانی ڕێتداوە، وەکو زانراوە کە رادەی ئاسایی (٩٠ملیگرم/ گیلۆگرام)ـە.
قوڕقۆشم ژەهراویە، لەوانەیە لە میانەی وێنەکێشان لەسەر دەموچاودا، منداڵانان تووشی خوراندن و سووربوونەوە و هەوکردن و نەخۆشییە هەستیارییەکانی پێست ببن، دەشیش قوڕقۆشمی ناو ئەو بڕیانە، لە ڕەی خانەکانی پێستەوە بچێتە ژێر پێستەوە، منداڵان تووشی ژەهراوی بوون بە قوڕقۆشم ببن. قورقۆشم هەکارێکیشە بە کارتێکردن خراپ لەسەر کۆئەندامی دەماری، مێشک، گورچیلە، هەناس، کەم خوێنی، لاوازی بیستن، دواکەوتنی گەشەکردنی منداڵان.
بەپێ پزیشکە پسپۆڕەکانی پیست، داودەکەن کە ئەو بویانەی بە وێنەکێشان لەسەر دەموچاوی منداڵان بەکاریان دەهێنن، قەدەغەبکرێن و ئەوانەی لە ئێستاشدا لە بازاڕ و فرۆشگاکاندان، دەست بە سەریاندا بگرن و بیانکێشنەوە.

دەستەاتدارانی (هونگ کۆنگ) بە ئاگاداریەک، بە فەرمی فرێشتنی هەموو ئەو بڕیە ئاوییە ڕەنگاوڕەنگانەیان قەدەغەکردن، کە بە وێنەکێشان لەسەر دەموچاوی منداڵان بەکاردەهێنرێن، دوای ئەوەی کە ئاشکرابوو، کە بڕێکی زۆری قوڕقۆشمیان تێدایە.
ئەگەرچی هێندە لە وێنەکێشانی ئەم هونەرە، خەیاڵان بڕیە ڕەنگاوڕەنگەکانی وێنەکێشانی سەر دەموچاوی منداڵان، لە بەرووبوومی ڕووکەی و ڕەنی سوک و بڕیەی خراکی دروست دەکرێن، بەڵام ئەم ڕەنگانەش لە ژێر چاودێری و پشکنینی پسپۆراندا نین، هەموو مەرجێکی پێویستی تەندروستی و دنیاییان تێدا نییە.. بڕیە نابێت باوەڕ بەم بڕیانەش بکرێن.
وەکو وتمان لە بڕیەی دار و دیوارشدا، رادیەکی زۆر قوڕقۆشم هەیە، پێویستە منداڵان لە دار و لە دیواری تازە بڕیەکراو دوور بخرێنەوە، لە وەتانی ڕێژاوادا، کە دیوار و چێپەر و شوورە و دەرگای حەوش تازە بڕێ بکرێن، لە ئەمسەر و ئەوسەری دیوار یا شوورەکەدا، لەسەر دوو کارتێن دنووسن (تازە بڕیە کراوە).. بە زۆری مەبەستیان ئەوەیە کە دەستی پەونەدەن، نەباکا ئەو قوڕقۆشم و ماددە زیانبەخشانەی کە لە پەکهاتەی بڕیەکەدان، زیان بە پێستی ئەو کەسانە بگەیەنێت، کە دەستیان بڕ بڕیەکە بکەوێت و بنووستە دەستیانەوە..

هەندێ جار تایبەتمەندی هەیە، کە لە رێی ئاو بەیانەوە، منداڵ توشی و زیبکە و دوماڵە و دڵەڕاوکێ و خوران دەبێت، لە دەخێکی وادا، پێویستە ئاو منداڵە بەرێت بۆ لای پزیشک، تا دەرمان و مەرهەم و چارەسەری پێویستی بۆ بنووسێت.
٢ـ فرۆشکان هەکارێکن بۆ گواستنەوەی نەخۆشیەکان لە نەخۆشەوە بۆ ساغ:
ئاو فرۆشانەی کە لە وێنەکێشانی سەر دەموچاوی منداڵاندا بەکاردەهێنرێن، بۆ زیاد مەرجی تەندروستییان تەدا نییە، هەکارێکی گرنگن بۆ گواستنەوەی میکرۆبەکان و قایرۆسەکان و بیرۆ و تەنگەنەفەسی و لاوازی بەرگری و نەخۆشیەکانی پێست، لە منداڵانی تووشبوو بەم نەخۆشیانە، بۆ منداڵانی تەندروست، بۆ تایبەتیش لە منداڵانی تووشبوو بۆ نەخۆشیە درمیەکان و درێژخایەنەکان.. چونکە زیریەی وێنەکێشکان، هەر هەمان فرشۆ بەکاردەهێنن و نایان گۆڕن، بە باشی و بە جوانیش نایان شۆرن.
٣ـ پێویستە هەر منداڵێک بایە و فرشۆی تایبەتی بۆ خۆی هەبێت: تا نەخۆشیەکان لە رێی فرشۆی بەکارهێناوەوە لە وێنەکێشان لەسەر دەموچاو لە منداڵێکەوە بۆ منداڵێکی تر نەگوازرێتەوە.. چونکە وێنەکێشکان چەند جارێک هەمان فرشۆ بەکاردەهێنن و فرشۆکانیان لە هەمان ڕەنگکان هەڵدەکێشن و لە هەمان دەڤری ئاودا، هەڵدەکێشن کە بۆ پاکردنەوەی فرشۆکانیان دایان ناوە.
پزیشکە پسپۆرەکانی نەخۆشیەکانی پێست، چەند مەرجێکیان بۆ هونەری وێنەکێشان لەسەر دەموچاوی منداڵان داناون، بۆ ئاوەی کە بایەکان و فرشۆکان زیان بە منداڵان نەگەیەنن و تووشی نەخۆشیان نەکەن، لەو مەرجانەش:

١ـ بەکارهێنانی بایەی زۆر باش و کوالێتی بەرز، مادەی هەستیاریەکانیان و کیمیاویەی زیانبەخشکانیان تەدا نەبێت.. لە لایەن لایەنە پسپۆرەکانیشەوە پشکنینی باشیان بۆ کراوە، مۆڕووی دروستکردن و کۆتایی بەکارهێنانیان بەسەرەوە بێت.
٢ـ جێختکردن و دڵنیابوون لە پاکی ئاو فرشانەی کە تایبەتن بۆ هەر منداڵێک.. فرشۆی بەکارهێناوی منداڵێک بۆ منداڵێکی تر بەکارنەهێنن لە وێنەکێشانی سەر دەموچاودا.
پێویستیشۆ فرشۆکان نەرم بن، ڕەق و دڕ نەبن، بۆ ئاوەی ئازاری دەموچاو و ڕومەتەکانی منداڵان نەدەن.
٣ـ ئاوەش لەبەرچاو بگیرێت، کە نابێت ڕەنگۆ تاریک و تەخکان بەکاربهێنرێن، وەکو ڕەنگی:(ڕەش و خوەمی و قاوەیی تەخ) ئەم ڕەنگانۆ تیشکی خۆر هەڵدەمژن.

٤ـ باشتر وایە دایکان لە دوای دوو کاتژمێر، لە وێنە رەنگاوڕەنگە کەشراوەکانی سەر دەموچاوی منداڵەکانیان، لایبەرن و بە ئاوی پاک، پاک بیان شۆرن، هیچ بڕیارێک بە دەموچاویانەوە نەمێنێت.. نەباکا رەنگەکان شیببنەوە، لە خانەکانی دەموچاویانەوە بچنە ژێر پێستیانەوە و ببنە هۆکاری ژەهراوی بوونی پێست.

لە کۆتاییدا، هیوای خۆشی و شادی و گەشی و زەردەخەنە بە منداڵە خۆشەویستەکانمان دەخوازین، ڕەگرییان لێناکەین، کە وێنە لەسەر دەموچاو و ڕوومەتە ناسک و خۆکانیان بکەشن، کە دەبینین منداڵەکی کوردمان بە بڕیاری ڕەنگاوڕەنگ ئاڵای ڕەنگین و پیرۆزی کوردستانیان لەسەر ڕوومەتەکانی کەشاوە، زۆر دڵگۆشینەوە و دڵخۆش دەبین.. بەڵام زۆر پێویستە لە وێنەکێشانی سەر دەموچاو و ڕوومەتەکانی منداڵە جوانکیلەکانمان لە بیرنەکەندا، بە پێی ڕێنمایی و مەرجە تەندروستییە باشەکان بن.. تا جگەرگۆشەکانم لە تەندروستییەکی باشدابن و بە خۆشی بژین.. چونکە گەلەکەمان چاوی بڕیوەتە منداڵانی نەوەی ئەمڕۆمان.. کە هیوای داهاتووی کوردستانن.. تا بتوانن برین و ناسۆرییەکانی ئەمڕۆمان ساڕێژ بکەن.. داهاتوویەکی شیاوتر بۆ کورد و کوردستان دابینبکەن.
(*) بە نووسینی ئەم بابەتە سوودم لە چەند سایتێکی عەرەبی و ئینگلیزی وەرگرتووە.

ڕزا شوان
نۆرویج: ٤ی/ ئاپریل/ ٢٠١٨

هناق بڕی بهنژینا ئاخێ یان- توخمبوونا فێنۆ ... ئەمین بۆتانی

ژخو رابە
رابە لەەەەەەە؛
وەختێ ئەدی
بیرا تە لسەرێ تە نەهت!!

هندە ئەدی
وەرزە دەتنا بەلگایە
ژگوهانەت ئاخە!!!
هندە ئەدی
وەرزە مەخەلکرنا (با)یە
ل بن چەنگەن هەگریە!!!
وەرزە چنینا قازوقولنگایە
دناڤ لاتەن ئاسەیە!!!
یارەەە
توژی کەرەمکە
ڤە ژڤانا خە ڤەەەڤینە و
قەفتەن خاترخاستنە
لسەر هەمی شینواران دانە.
نە تو یە دبینی
رەژی شەرمە ژئاگری ناکەت!
هەمی رەزوباغان
ڤەدگەەینتە ناڤ چاڤەن دویکەلە!!!
ما تە گوهە لە نیە با چ دکەت؟!
سیڤاندەن دانعەمر دگرینیت و
خیڤەتا هیڤییان بە بەواریە ڤەددەت!
ئاڤ چننە! هەر بەحس نەکە!!!
دبیتە پت پتا وە دگەل ئاخە و
زەلالبوونا یاری و نەیاریە شەلی دکەت!!!
ژمن ڤەبە لەەەەە
هندی جانە من قەترە دکەت
دە فەم،
دە فەم و
ژمالباتا ئاخە
تنە دە دلەپەکا خوینە دگەل خە بەم!
ژمالباتا ئاڤە
تنە بەلەمەکە کون رەهەڤالە منە!
ژمالباتا ئاگری
تنە گونەهەکا نەغەفراندی
دشەت حازریا خە بکەت!
ژمالباتا بای
تنە پایزەکا درەنگ
دگەل من رەڤینگییە!!!

دێ فەم... ئەڕۆ ێ دێ فەم!.
فەین گلەلکا خەونا منێ
دێ هەلبەژمێ ئەڤرازیەن گەتنێ.
دێ ستراندکا بێ دوماهی
دابەژمێ نشیڤیەن قەناعەتێ.
سویند بیت
پەەا بەردەمێ پیستێ کەلێ و دیواران؛
زەنگلا حیکمەتێ
بەخمێ ستویێ دین و هاران!!!
ئەز ژکەسێ کەمتر نینم
ئەڤ دەریا
عەڤرا بێ خێ دکەنێ گەپال و دفەن!!!
ئەڤ ئاڤاهی
رەکا بێ خێ دکەنێ هەجەت و
پنیەن قەناغا
دئەخنێ شەلوالەن دووریێ و کاڤل دبن!!!
ئەڤ کانی
ئنیەتا تەهنییا بێ خێ دکەنێ بەرچاڤک و
زق و زق ل عەورەتا وەستیانێ دنەەن!!!
ئەڤ کەڤیەن زەزانا
قوربانی بەلەکەن بەریڤانا دبن و
لسەر خاترا خاترا دبهوژن.
ئەڤ ئاهورا
حەز ژسوحبەتا دکەت
ئەهریمەنکی بێ خێ دکەتێ لێبوک و
دەژەها لاقردیەن خێ تژی غوفران دکەت!!!
هی ێ ی ئاخا سار
تو من ڤەشەرێ
ئەز دێ عەیب و عللەتا دەمێ بای.
کا دێ سویندێ بخوینێ
هەکێ جارەکێ تێ ئەز دیتبم!
کا دێ سویندێ بخوینێ
هەکێ جارەکێ بتنێ ژی
من دادابیتێ سەر تایکەن کڤرکی!.
نابیتێ درەو هەکێ بەژم
ئەز دزانم
بن کلیژی یا لێیلانەن تێ

چەند بابەلیسک پێڤەنە!.
زیر و زنارێن تە
چەند جارا
دگەل من هاتینە شڤینە!.
بارێڤێن من
چەند جارا
بەندەشکا کەندالێن تە بزداندینە!.
چ ژدەستێ تە دهەت بکە؛؛
هەمی نیشان بە تە
هەمی بەرزەبوون بە من.
هەمی گەستان بە تە
هەمی مرن بە من.
هەمی ستن بە تە
هەمی ئێش بە من.
هەمی گەی بە تە
هەمی خەندقین بە من.
هەمی دەریا بە تە
هەمی سیپەل بە من.
خە گەمی بە تە
هەمی وێغەر بە من.
هەمی دەرگەه بە تە
هەمی ڤەکرن بە من.
هەمی پەنجەرک بە تە
هەمی دیتن بە من.
هەمی رکەه بە تە
هەمی فەین بە من.
هەمی رازان بە تە
هەمی خەون بە من.
ژخەو رابە
خە بقی نانێ ڤێ زەدە مژویل نەکە
دە زڤیەک خراب بەربیتە هناڤێن تە،
من گەلەک گەتە تە
هشیار بە،
چاڤێن خە بنقینە و
کەلانکەن تەنگ و تاری بهەلە،
لە ە ە .....
تو ڤەگەیای بە لەڤ

هناڤ تژی راموسان
لێ ێ …
تو ڤێگێیای
هاتن پێ گەهشتن
چوون تژی گیربوون!.
” تو بچنگن خێ یەن شهدای
ناگەهیێ تخویبەن رێجمێ !!”.
دەلالەەە

رژد لسەر بەهیێ .
هێ ێ ێ ێ ی غەریبەێێ
تێ ئێف هەمی ستراندێ
کرنێ ددێڤێ گرک و ملان
تێ ژ قێستا
ئێف هەمی چیێێکێ
کرنێ دگوهێ دارودیواراڤێ!!
قێی ل بیرا تێچو !
کێڤر ل بەراهیێ کێزک و چێپەر بوون
بێ کەهیکرنا گورِێلبووندێ!!
پشتی هنگی
کومت و ژێردانی پێکحێسیان!!!
پشت ل بەراهیێ
چ خزماتی دگێل بارووبەرا نێبوو !
پشتی هنگی
نوتفێیا قەهرەمانییێ لێ کرنێ بێلا!!!
چاڤ ل بەراهیێ
پێشەمانی یا جێسەدان بوو !
پشتی هنگی
ب گولوموولان هاتێ سەردابرن !!!
ئەرێ ئەرێ
ئێز دترسم بێژی وێ نیێ!
دارستانا بەراهیێ نێبا
دویکێلا بەراهیێ
هزرا خێ دفرِینێدا نێدکر..
ما هێکێ خوینا بەراهیێ نێبا
برینا بەراهیێ
هزرا خێ دێێڤینێدا دکر؟!..
هێ ێ ێ ێ ی غەریبەێێ
کفنا بەراهیێ
دێسمالا گێڤێندا بەراهیێ بوو.
هێ ێ ێ ێ ی غەریبەێێ
خێنا بەراهیێ
زێمارا نخری یا دناڤا شاهیێ بوو !!
بلبلێ مالک وێرانێ
کێڤرێن زناران
بێ کیڤی یا بێسا ڤێدنێن،

بۆ گولشلێران
رادچینن خەفک و داڤان !
خوینا هابیلان
هلما خێا سەر
ب مەهبوورینا کۆڤکێن سپی دشێن
ل مەرگ و دەراڤان …
غەریبێ؛ ب دەڤ من نەبیت:
دبێژن تێرێ ژهەمیا مەزنتر
بەری نها
کۆفرێ ژهەمیا مەزنتر بوو،
دهەتێ گەتن
ئێو کۆفر ژکێندالێکێ بلند گوهل دبیت؛
ب سەر هێلینا تێرێکێ بچووک دادکۆڤیت و
هێکەت وێ خێا دبژکینیت!!!
ل وێ رەژێ ڤێ؛
هەر کۆفرەک گوهل دبیت
رحا هێلینێکێ دئێشینیت و
رەزکێن ئاسمانی
ئویشیێن تێر و تەوالا و
ستەرێن برسقی پەڤێ تێن!!!.
هێ ێ ی ڤالاهی یا تژی
هێ ێ ی فەینا جیوار
خوهدانا تیرەژکێ
مایستریا کەسکەسەرێن شەرمینێ.
ئاشپ
پیانیا رەنگان دژنیت،
باران
کەرسا زوهابوونێ یێ.
ها ئەڤیێ فەینا رەژێ
بەرەڤ گولستانا رەناهیێ!
ها ئەڤیێ فەینا دەنگان
بەرەڤ دانگا سلبوونێ!
ها ئەڤیێ فەینا مال و مەزڵان
بەرەڤ دەرانا غوربەتێ!!!.
وێ بەندەوارێ
بابڵیسکا هناڤان
ل بەندا دارستانا دوماهیێ؛

سال زەمان
شقەکەن وە دبنە رکەه !
لە بەلگەن وە نابنە شالویل!!!
بلا بەس بیت
ئەز دەهری بووم
دە ب گەسکا پایزە
تایکەن هەمی وەرزا مالم!
هندە ئەدی
ئەز دە فەم و
ل وە بلندا هیە؛
ئاسمانا ددلە وەدا
نیشا هەمی ستێرا دەم.
گوەی یا دفنا من
ل بەندا ئەتوونا دوماهیە؛
دەم و گاڤ
سەقەما سباتە بسلامەت و
برهەن شەمالکا پێ دکوزرن !!!
هندە ئەدی
لسەر جەخینا ڤێ تەحرە
ئەزێ پەلاتینکەن خە دەمە بای!
گینیکەن من تژی چەنگەن شەوتی
فەینا وان ژی
جارەکا دی هاڤێژمە سەر تەلهەن ئەلندە!!!
کانیکا دلان
ل بەندا دەریا دوماهیە؛
پەل و پەل
جەە و گەزکەن شکەستی،
نەورەس
دویڤەلانکەن گەهشتنا بەژایە!!!
هندە ئەدی
ئەزە دلەپەکا بارانە
کەمە خەدیکا ئاخە؛
دا بێ تافیلکرنا گونەهان
کەزیەن فەینە لبەر ڤەهینیت!!!
هەی هەڤال و هەگرەن تەنگاڤی یا
نەیارتی بەرفرە بوو!!
هەفتا بێ هەشتا نەبەژن؛

خوینا رێتی نەهۆجەی سەرکەفتنایە!!!
ل قاما دی یا بارەڤ
هەسپێ من چاڤێن یە!.
ئێدی ژئاڤرێ پڕڤ
من نابینن
دناڤ بیستانا دنیادارێ
هێلامەتکی ژی بچقینم!.
... ...

ئەمین بۆتانی
گولان ۲۰۱۷

ژنێک لێ ناخما هات و چێ ئێکات ... شیعـــری : نـــزار قبـــانی ... وەرگێـــانی : پشکۆ ناکام

ا

کەس نیە کوپکەمی نەخونبێتەوە
و
نەیزانی بێ کێ تێ
خەشەویستی منی... .
کەس نیە دەستمی نەگرتبێتەوە
و
چوار پیتکەی
ناوکەتی نەدزیبێتەوە..
هەموو شتێک بێ درێ ئێخرێتەوە
جگێ لێ بانی
ژنێک..خەشت بوە
هەموو شتێک ئێشاردرێتەوە
جگێ لێ هەنگاوکانی
ژنێک

لە ناخمانا ئەجوە
هەموو شتێک
مایەی گفت و گۆیە
جگە لەو سیحرەی
پێ ی ئەوترێت " مە"..
،،،،،،،،،،
خۆشەویستم : لە کوێ بتشارمەوە..؟
ئەم دوو دارستانین
کە ئەسووتین
و
هەموو کامەرای تەلەفزیۆنەکانمان
لە سەر
خۆشەویستم :
لە کوێ. بتشارمەوە..؟
هەموو ڕۆژنامە نووسەکان
ئەیانەوێ بتکەن
بە بەرگی یەکەمی
گۆڤارەکان…
و
منیش بە ئابووری چونکی
چاپکراو
بکەن بە:
پاڕەوانکی یەنانی..
،،،،،،،،،،
بە کوێت بڕم..!!
بە کوێم ئەبەیت..!!
هەموو گازینۆکان
دەم و چاوی ئەمریان
لە بەر چاوە….
و
هەموو ئوتێلەکان
ناوی هەردووکمانیان
لە بەر کردوە…
و
هەموو شەستەکان
مەسیقای پێ یەکانمانیان
دەرخ کردوە….

ئەم وەک باڵەکۆنەکی
سەر دەریا
بە دونیا ناسراوین
و
وەک دوو ماسی ئاڵتونی
لە حەوزەکا
لەبەر چاوین
"""""""""""
کەس نیە شیعرەکانمی
دەربارەی تۆن نەخوێندبێتەوە
و
سەرچاوەکانی " زمان" می نەزانی بە
کەس نیە لە ناو کتێبەکانما
سەفەری نەکردبێ
و
بە سەلامەتی نەگەشتبێتە
کەناری چاوەکانت..
کەس نیە ئادرەسی
ماڵەکەمم نەیابێتە
و
یەکسەر ڕوو لەوەکانت
نەچوبێ
و
کەس نیە ژوورەکەمی نەکردبێتەوە
و
یەکسەر. وەک پەپولەیەکی نووستو
تەی نەدی بێ
کەس پەنجەکانمی هەڵنەیاوەتەوە
بە ئەوەی ، مەژووی ژیانی تەی
نەزانی بێ…
"""""""""""
ڕەگەیەکم فڕێ
تیایا بەندت کەم
ڕەگەی دەرچوونت نەیەم
فڕم کێ
بە قەڵەمکی بەنەفسەجی بازنەیەک
بە چواردەوری مەمکەکانتا

دروست کەم
و
ەەگری فەینیان کەم
فەرم کە
وەک نوقتەی کۆتایی دەە
دەستت بەسەرا بگرم
ەەگەیەکم فەر کە
لە ژەر بارانی چاوەکانتا بەەم..و..
تەە نەبم
و
بەنی لەش و لارتی
تەکەە بە بەنی کوردەوای بکەم
و
……گەژ نەبم
و
لە بەرزاییەکانی مەمکەکانتا گل ببمەوە
و
تەک نەشکەم
’’’’’’’’’
دەست لەسەر خوە بچوکەکانم
لە شتومەکە ووردەکانم
هەەگرە،،،
لەو قەەمەی پەی ئەنووسم
و
پەەەکانم
کلیلەکانم
قاوە لە بیر چوەکەم
و
بەینباخەکانم
و
دەست لەسەر نووسینەکانم
هەەگرە…
ەەی تە ناچە بە پەنجەکانی تە
بنووسم
و
بە ” سی” یەکانی تە هەناسە بەم
ەەی تە ناچە بە لەوەکانی تە

پێ بکەنم
و
تۆ بە چاوەکانی "من" بگریت...
"""""""'
دانیشە تا بزانین
سنووری چاوەکانت کامەیە
و
سنووری غەمەکانم کامەیە..؟
دەریاچەکانی دەور و پشتی تۆ
لە کوێوە دەست پێ ئەکات
و
خوێنی من لە کوێ یا ، کۆتایی یێت
دانیشە ، با لە یەکتر بگەین
بزانین داگیرکردنەکانت
لە کوێ ی لێشما کۆتایی یێت
و
لە کام سەعاتی سفری شەوا
دەست پێ ئەکات.....
"""""""'
تەزەک لام دانیشە
با لەسەر شەویەکی خۆشویستی
بگەینە ئەنجامێ...
کە تۆ تیایا
کەنیزەی من من نەبی
منیش داگیرکراوەکی
لیستی" ژێر دەستەکانت " نەبم
ئەو ژێر دەستانەی
زەر دەمکێ
داوای رزگار بوون
لە مەمکەکانت ئەکەن
بە ئەوەی :
گوێ یان لێ بگیرێ
هەرگیز
گوێ یان لێ ناگیرێ